DE

GALENI HISTORIA PHILOSOPHA.

DISSERTATIO PHILOLOGICA

QUAM

SUMMORUM IN PHILOSOPHIA HONORUM

AUCTORITATE AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS

IN UNIUERSITATE FRIDERICIA GUILELMIA RHENANA

RITE OBTINENDORUM CAUSSA

UNA CUM SENTENTIIS CONTROUERSIS

DIE XXII MENSIS DECEMBRIS A. CIƆIƆCCCLXX HORA XI

IN PUBLICO DEFENDET SCRIPTOR

HERMANNUS DIELS

WISIBADENSIS.

ADUERSARIORUM PARTES SUSCIPIENT:

GUSTAUUS SCHOLZ DR. PHIL.
CAROLUS ZICKENDRATH REG. PHILOL. SEM. SENIOR.
GEORGIUS KAIBEL REG. PHILOL. SEM. SOD. ORD.

BONNAE

FORMIS CAROLI GEORGI.

HERMANNO · USENERO

S.

Naturalium quaestionum a graecis philosophis agitatarum conlectionem continent tres praesertim libelli: quinque Pseudo-Plutarchi *περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις φυσικῶν δογμάτων*, Galeni quae inscribitur *φιλόσοφος ἱστορία*, Stobaei quae inter eclogas physicas huius generis recepta sunt excerpta. Inter quas scriptiones cum dudum necessitudinem quandam intercedere nemo non animum aduertisset, tamen adcuratius nondum ea de re instituta erat disquisitio. Quare cum amplissimus noster philosophorum ordo a. h. s. LXIX tractandam hanc proposuerat quaestionem, ut pristini operis, unde riuuli illi deducti esse uiderentur reliquiis conlectis aetas origo historia inuestigarentur, non incommodum nos duximus in litterarium illud certamen descendere, unde cum insigni ordinis beneuolentia praemium nacti essemus, oblato iam officio edendi alicuius studiorum speciminis haesitauimus aliquantisper, quid potissimum ex illa tam ampla materia secerneremus, tandem quam commentationem de Galeni personati libro conscripseramus, eam elegimus, quippe quae facillime ex continuo disputandi conexu euelli posse uideretur. Simul spes erat, haud ingratam fore priorum capitum nouam editionem, quam speciminis caussa adieci, ut ueram corruptissimae memoriae imaginem repraesentarem, non tanquam emendasse omnia mihi uiderer.

Quo in negotio si cui ceteris paullo felicius rem gessisse uidebor, id totum sciat me Useneri debere comitati, qui Laurentiani codicis conlationem a C. Wachsmuthio olim ad

Kuehnianum exemplum confectam meo usui commisit. Praeterea Barocciani codicis accepi specimen, quod Robinsoni Ellisii doctissimi uiri rogatu Ingram Bynuter collegii Exoniensis apud Oxonienses socius humanissime mecum communicauit. Quibus uiris omnibus facere non possum quin gratiam habeam quam maximam.

PROLEGOMENA.

Paene omnes qui recentiore tempore de Plutarchi Galeni Stobaei inter se cognatione opinionem protulerunt excerpta esse haec tria scripta ex ampliore quodam opere arbitrati sunt, sed cum rem primoribus ut aiunt labris attingerent, de pristina huius operis forma aetate auctore certam non tulere sententiam praeter unum Meinckium, qui ante hos fere decem annos Didymum Arium Augusti aequalem amplius illud opus condidisse contendit [Muetzellii annal. XIII 563, adnot. ad Stob. ecl. p. CLV]: qua in re, quamuis fortasse sint quibus persuaserit, uehementer ille falsus est. Quod cum ilico perspiceremus, de integro nobis quaerendi negotium subeundum esse arbitratis aptissima haec scrutandi ratio uisa est, ut a critico ubique fundamento exorsi — uersatur nimirum totius quaestionis summa in trium codicum Plutarchi Galeni Stobaei tanquam archetypo indagando — prius de cuiusque scriptionis memoria, tum omnes quo cognationis uinculo coniungerentur, inquireremus. Itaque cum hac inuestigandi uia procederem, Galeni quidem librum, unde non raro duobus illis libris auxilium peti posse uiris doctis uidebatur, primum turpiter esse recentiore tempore interpolatum, deinde quae ibi de physicis philosophorum opinionibus traduntur, tantum

non omnia ex Plutarcho exscripta esse perspexi. Haec enim in initio statim disputationis contendere licet, ne quis longioris disquisitionis ambagibus turbetur aut distrahatur.

Itaque interpolatoris fraudem ut primum detegamus, placet totam editionum et interpretationum seriem perlustrare atque examinare. Ac primum quidem est editum hoc Pseudo-Galeni opus inter Aldinam Aristotelis editionem:

graece I Aristotelis opera Venetiis ab Aldo Manutio impressa tom. II. 1497. fol. 11ᵘ—30ᵘ.

graece II Γαληνοῦ Δ' Galeni librorum pars quarta Venetiis in aedibus Aldi et Andreae Asulani soceri mense Aug. 1525 part. III f. 18—35.

graece III Γαληνοῦ Δ' Galeni librorum pars quarta Basileae 1538, p. 424—438.

latine IV Operum Galeni tom. VIII edit. Froben. Basileae 1542 p. 5—48: 'C, Galeni liber de historia philosophica Iul. Martiano interprete.'

latine V Operum Galeni sectio octaua. Venetiis 1545 ex officina Farrea p. 5—64: 'Galeni liber de historia philosophica. Nunc denuo in latinum sermonem uersus.'

latine VI Galeni extra ordinem classicum libri in quibus breues etc. Venetiis apud Iuntas 1550 I p. III libros spurios continens p. 2—12: 'Galeni liber de historia philosophica Iul. Martiano interprete. Argumentum libri. Liber longe Plutarcho dignior quam Galeno.' in indice 'de historia philosophica liber olim a I. Martiano Rota latinitate donatus et nunc ab eodem recognitus.'

graece et latine VII Hippocratis Coi et Claudii Galeni Pergameni ἀρχιατρῶν opera Ren. Charterius graece et latine primum edidit Lutetiae Paris. 1679 tom. II p. 21—58.

itidem VIII Galeni opera ed. Kuehn. Lips. 1830 tom. XIX p. 222—345.

Haec octo deinceps editiones uersionesque omnes ex uno codice Florentino profectae sunt, quem hodieque tenemus. Nam Andreas Lacuna qui huius libri latinam uersionem Coloniae 1543 edidit, alium se adhibuisse codicem contendit, qua de re in supplemento agam. Codex autem ille, quem dixi, satis est uetus, qui adseruatur in bibliotheca Laurentiana pl. 74, 3 f. 171ᵇ, saec. XIII in. membranaceus, quem usque ad c. LV *περὶ ἡλίου* excussit C. Wachsmuth. Adcuratiorem nuperrime huius codicis, qui plurima Galeni scripta continet, notitiam protulit I. Marquardt Obseru. crit. in Galeni *περὶ ψυχῆς παθῶν καὶ ἁμαρτημάτων* p. 11. Alium praeterea codicem Baroccianum, quem Daremberg [not. et extr. médic. p. 17] notauerat, comiter Ingram Bynuter mea caussa inspexit. Est cod. Bar. 131, s. XIV bombycinus litteris minutis et compendiis plurimis a scriba imperitissimo exaratus. Laurentiani eum apographum esse ueri simile mihi, hoc certum est, proprii nil eum habere, lacunis autem et mendis ita esse foedatum, ut rationem eius haberi prorsus non opus sit, ut ex c. XXVIII [p. 38] cui speciminis caussa eius libri discrepantiam scripturae subiunxi, ipse iudicare poteris.

I. Ex Laurentiano igitur aut ipso aut ex apographo inde ad preli usum confecto editio princeps (I) ita expressa est, ut correctis leuioribus paucis erroribus, non nullis quoque praecipue compendiose scriptis uocibus omissis (quas distentis litteris distinxi) codicis scripturam fideliter teneret. Ita e. g. cum Laurentiani antiquarius [p. 30, 1] extremo uersu *νοσεῖ* alteroque incipiente perperam *νοσήμασι* scripsisset, illius oscitantiam princeps editor etiam superauit, dum continuo uersu *νοσεῖ νοσήμασι* exprimit.

II. Neque deinde editio II multum a prima distat, quippe quae maxime tantum conspicua menda neque ea omnia tollere ausa sit. Sed uel in hoc negotio parum circumspecte actum est, ita ut non nulla male correcta in omnes scilicet posteriores editiones transirent. Ita uolgo

legitur [p. 43, 12, p. 246 Kuehn.] τὴν μὲν γὰρ τοπικὴν μετάβασιν ὅταν τι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἕτερον φαίνηται μεταβαῖνον κτλ. Sic iam II exhibet, sed uerum seruauit Laurentianus εἶναι γὰρ τὴν μὲν κτλ. quae male propterea correcta sunt quia princeps typotheta compendio male intellecto εἰ pro εἶναι ediderat. Granius etiam in capitis XXVI [p. 250 K.] ex Plutarchi plac. phil. I 7 expressi initio peccatum est. Plutarchi enim haec sunt uerba ἔνιοι τῶν φιλοσόφων καθάπερ Διαγόρας ὁ Μήλιος καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος καὶ Εὐήμερος ὁ Τεγεάτης καθόλου φασὶ μὴ εἶναι θεούς. Unde Laurentianus haec excerpta exhibet τοὺς μὲν τῶν προτέρων [scr. πρότερον] φιλοσοφησάντων εὕροιμεν ἂν [εὕροι superscripto μ cod., addidi ἂν: uolgo εὑρήκαμεν] θεοὺς ἠγνοηκότας ὡς περιαγόραν τὸν ἥλιον καὶ Θεόδωρον τὸν Κυρηναῖον καὶ Εὐήμερον τὸν Τεγεάτην. quae uerba ita corrupta sunt ut περ ab ὥσπερ diuisum cum insequenti uoce coalesceret, pro Δ quod est δια scriberetur Α, μ uocis μήλιον fortasse quia ν antecedebat, omitteretur. Sed uide quid editiones inde effinxerint. Princeps enim haec dedit τοὺς μὲν τῶν προτέρων φιλοσοφησάντων εὕρημα θεοὺς ἠγνοηκότας ὡς περιαγόραν τὸν ἡλεῖον καὶ Θεόδωρον κτἑ. Eadem fere II expressit, nisi quod male docta Πρωταγόραν τὸν ἡλεῖον dixit, quae quidem interpolatio ab omnibus deinceps editionibus propagata est.

III. Tertia dein editio Basileensis (III) plane expressa est ex II. Plura sane rursus correcta sunt menda, Plutarchique discrepantia adeoque pleniores inde loci ad marginem adiecti sunt, quemadmodum Ioach. Camerarius huic operi praefatus indicauit, dum 'in uno autem, inquit, et altero libello τῶν νόθων scriptis adiuti sumus eiusdem argumenti aliorum ut in Dogmatis et Astrologicis.'

IV. Ad illud igitur usque tempus (1538) lacero sane et prae Plutarcho misero isto Galeno adquiescebant uiri litterati. Iam uero ingeniosus aliquis homo I. Martianus Rota medicus Venetus, cuius complures extant in Frobeni

editione Galeni uersiones, cum tristis eum illius libelli condicionis misereret, ipse Galenum — ut mos erat illius aetatis — refingere ausus partim de suo, quoniam doctissimus erat uir, partim ex Plutarcho quem Camerarius in Basileensi digito monstrarat, elegantiorem sane neque tot lacunis deformatam edidit uersionem, quae prodiit 1542 (IV a me insignita).

V. Quae restitutio cum placuisset, tribus annis post nescio quis qui ad officinae Farreae usum Galeni hunc libellum uertit Martiani opus ille secutus, politiorem etiam edidit interpretationem, quae nisi uocum discrepantia orationisque flore a Martiani Rotae uersione omnino non distat. Ita factum est, ut e. g. c. XXVIII, ubi Galenus quinque ἀναποδείκτους rectissime enumerauerat, et Martianus et Farreae interpres nescio quo consilio ducti duo adderent.

VI. Ipse denique Rota anno 1550 ad Iuntarum nouam Galeni editionem uersionem suam 1542 conditam (IV) recognouit (VI), quam nusquam fere cum priore dissentire inueni.

VII. Saeculo uero post Charterius cum magnum pararet Hippocratis et Galeni corpus eiusque tomo alteri historiam philosopham inserturus editiones graecas prae Martiani uersione innumeris lacunis et mendis scatentes conspiceret, ad illius uersionis imaginem graecum instaurauit contextum, qui quamuis emendatior multis locis et copiosior sit, tamen graue interpolationis meret crimen omnesque deinceps uiros doctos de uera libelli condicione fefellit.

VIII. Nam ne Kuehnius quidem quamuis Basileensis paginas suae editioni adscriberet, quidquam de ueterum exemplorum discrepantia suspicatus est, sed purum putum Charterium ne correctis quidem leuissimis preli erroribus typothetae exprimendum tradidit.

Nec tamen nimium illi suscensebimus. Etenim quoniam prioribus editionibus Martiani Rotae uersio Charteriique editio plenior adparet, primo quemque obtutu consen-

taneum est de copiosiore, quo usi sint et Rota et Charterius, codice cogitare, cum praesertim cod. Laur. manifesta prae se ferat mutilationis signa. Nihilo tamen setius neutrum pleniorem triuisse codicem, imo ne Laurentianum quidem inspexisse facile potest commonstrari.

Nam primum Charterium Martiani, opinor, similiue exemplo usum esse, quia multis locis qui aucti sunt ambo congruunt, summo opere necesse esset. At tum non integrum uterque exhibuisset codicem, sed quae sibi uiderentur elegisset — quae tamen sententia per se minime est probabilis —, cum singulis locis et Charterius Martiano et hic illo copiosiora ediderit. Ita Martianus p. 44, 7 *ἕτεροι τὸ τριχῇ διαστατὸν κτέ.* quod exhibent I—III VII VIII sic uertit 'mathematici corpus' etc. Quin idem huic capiti totam sententiam addit: 'Platon molem esse corpus adseruit quae et locum occupat et intra se molem aliam non admittit, neque enim duo corpora unum locum simul obtinere posse.' In Charterii iterum graeca lectione huius additamenti nec uola nec uestigium apparet. Quid quod [p. 250 K. *πῶς συνέστηκεν ὁ κόσμος*] integrum paene caput [Plut. I 4] additum est in Martiani Rotae uersione, quod si in codice fuisset communi, cur Charterius omitteret, nulla erat caussa. Ipse tamen Charterius quoque paucis locis pluscula edidit, ueluti uersus p. 274 K. e Plutarcho II 19 adiunxit. Semel Stoaeum adeo exhibuit [p. 248 K. ubi ideae notioni additur *αἰτία τῶν οἷά ἐστιν αὐτὴ καὶ παράδειγμα τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων αἰσθητῶν ὑποστάσεων*], quo scriptore Rota uti nondum potuit, cum eclogae anno 1575 primum editae sint.

Cum igitur codice communi utrumque non usum esse adpareat, additamenta ex Plutarcho Stobaeoue aut ex ipsorum cerebello petita sunt, id quod eo egregie confirmatur, quod cum uariare orationem soleat Galenus in eis quibus cum Plutarcho consentit, Charterii additamenta ad uerbum fere cum uolgaribus Plutarchi exemplis consentiunt.

Uerum ne ipsum quidem Charterium simulasse codicem integriorem mihi persuasi. Nam quamuis ipsius ea de re ambigua sint uerba tom. II p. 400 'contextus graecus huius libri Basileae ac Venetiis editus multis lacunis ac mendis scatebat ut ex Martiani Rotae sapientiss. interpretatione docta ac copiosiore colligitur, qui nunc a nobis emendatior ac locupletior, huicque consona datur interpretatio,' pluribus tamen locis ubi Martianum secutus graeca uerba addidit, latina quae respondent inclinato litterarum genere exprimit (quibus locis Kuehnianus quoque typotheta litteras inclinauit). Ita cum p. 229, 16 K. [p. 31, 18 nostrae edit.] in graecis addita sint *καὶ ἡ κατὰ Πυθαγόραν ἡ δὲ ἐκ τῆς πατρίδος ὥσπερ ἡ ἐρετρικὴ ἥ τε Μεγαρική*, sic ea latine inprimenda curauit '*et Pythagorica quae a Pythagora, partim ab auctorum patria ut Eretrica Megarica*' etc. quae primus Martianus (IV) addiderat. Similiter p. 311 K., postquam ex Plutarcho IV 19 paragraphos 3—7 in Galeno omissas suppleuit, addita uncinis quadratis inclusit. Sed uereor ne multus fiam in re apertissima. Exploratum enim iam habeo Laurentianum unicum genuinumque Pseudo-Galeni editionum fontem, interpolataque esse omnia, quae a Martiano Charterio Kuehnio edita sunt exempla. Quae cum ita sint, omnis altior de scriptione ista scrutatio proficisci debet a codicis Laurentiani contextu, quo nisi nostram condidimus editionem.

Praefixa est libello, qui falso nomine illic inscribitur *Γαληνοῦ φιλόσοφος ἱστορία*, breuis de instituto consilioque praefatio, in qua philosophiae tripartita distributione adumbrata modestissimum se gerit scriptor, qui nihil cum ipse inuenerit, breuiter atque enucleate alii quae senserint se prolaturum esse confitetur [I 2 p. 28, 10]. Tum *προπαρασκευὴν* aliquam subnectit, qua primum uolgarem illum successionis catalogum profert [c. I 3 p. 29, 7 sqq.], qualis a

διαδοχῶν scriptoribus compositus magis minusue uariatus saepius repetitur ut a Laertio [I 13] et Clemente [Strom. I 14]. Deinde philosophorum sectis singulis unde sit cuique nomen inditum plane eodem modo exponit [c. I 4 p. 32, 10] quo Laertius [I 17] Hippolytus [Refutat. I 20 p. 20 ed. Gott.] Aristotelisque commentatores Ammon. in Ar. categ. [p. 3 ed. Ald. 1503] Simpl. in Categ. [Ar. quat. *Αγ*] alii in Brandisii sylloge [p. 22ᵇ 19 sqq. et 34ᵇ 23 sqq.] rem illam explicauerunt, ita ut haec inter necessaria philosophiae elementa habita esse uideantur.

Iam nouo capite II [§ 1 p. 33, 4—9] quamuis logica praecepta tradendi initium sumere uideatur, tamen prius de philosophiae uniuersalis natura ac ui [§ 2 p. 33, 10—21], tum de philosophiae partitione [§ 3 p. 33, 22], deinde tertio capite [p. 34, 16] de sectis nobilissimis, et quarto [p. 35, 21] de philosophiae principio disserit, donec ad ipsius logices praecepta tradenda se accingit, nonnullasque dialecticorum notiones septem capitibus V, VI, VII, VIII, IX, X, XXVIII exponit, quas paene omnes ex Sexto Empirico petitas interdum amplificatas [c. X], plerumque breuiatas esse facile mecum perspiciet, cui aliquod horum capitum, uelut c. VIII *περὶ κριτηρίου* cum illo conlatum exhibebo:

Sext. Empir. Pyrr. hyp. II 14. *ἐκεῖνο προειπόντες ὅτι κριτήριον μὲν λέγεται τό τε ᾧ κρίνεσθαί φασιν ὕπαρξιν καὶ ἀνυπαρξίαν καὶ τὸ ᾧ προσέχοντες βιοῦμεν κτλ.* 15. *τὸ κριτήριον τοίνυν περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστὶν λέγεται τριχῶς, κοινῶς ἰδίως ἰδιαίτατα.*	Galeni c. VIII p. 37, 6 sqq. (*κριτήριόν ἐστι πράγματος διαγνωστικὴ κατανόησις*) *κριτήριον δέ ἐστι διττόν, τό τε ᾧ χρώμενοι βιοῦμεν καὶ τὸ περὶ ὑπάρξεως καὶ ἀνυπαρξίας. λέγεται δὲ τὸ κριτήριον τριχῶς, κοινῶς ἰδίως ἰδιαίτατα.*

Eodem fere modo etiam c. V, VII, IX, X, XXVIII quae logica sunt ex Pyrroneis lineamentis compilata sunt.

Iam uero codicis ordinem si sequimur, qui caput X περὶ διαιρέσεως ante c. XI περὶ φύσεως exhibet, logicis abiectis subito in physiologiam alteram philosophiae partem inruimus, id quod in compilatore praefandi amantissimo nos offendit. Sed cum uiderimus c. XXVIII [quod p. 38, sqq. expressi] ex logicorum praeceptorum serie motum esse, praecedentis in codice capitis XXVII [quod p. 39, sqq. edidi] quin pristinus locus fuerit inter logices postremum caput, hoc est c. XXVIII περὶ ἀποδεικτικῆς, atque physiologiae primum c. XI περὶ φύσεως, nemo dubitare debet, qui illius initium perlegerit: 'ὅσα μὲν εἰκὸς ἦν, inquit p. 39, 10 sqq., περὶ τῶν συντελούντων εἰς τὸ λογικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας εἰπεῖν, ἑτέρωθι διῆλθον διὰ πλειόνων, ἡμεῖς δὲ συντομώτατα περὶ τούτων διαλεχθέντες νῦν μετίωμεν ἐπὶ τὰ φυσικώτερα. Ecce ipsius scriptoris de pristino ordine uerba, quae monent, ut quoniam patefacta est uno loco ordinis turbatio, de ceterorum quoque capitum conlocatione adcuratius quaeramus. Quae disquisitio, cum prius de reliquae libri partis fontibus exposuerimus, acriter erit suscipienda.

Enumerantur igitur in traiecto illo capite XXVII primum [p. 39, 10—41, 1 2] physicorum de deo, efficiente caussa, opiniones, quas unde corraserit, indagare mihi non contigit. Quae uero deinceps sequitur sententiarum de materiali caussa recensio [p. 41, 13—42, 11] plane sublata est ex Sexto [Pyrr. hypot. III 30—32 cfr. adu. math. IX 360] eodem modo, quo de ἀρχῆς καὶ αἰτίας discrimine quae ibidem § 3 proferuntur ex Sexto [ibid. 14 p. 122, 16—123, 4 Bekk.] petita sunt. Hoc igitur physiologiae exordium si suo loco reddidimus, commode excipitur capite XI [p. 43, 1—7] περὶ φύσεως, quod ex Plutarchi plac. phil. I 30 [hinc Anaxagorae dictum] eiusque I 1. 2 concinnatum est. Item c. XII [p. 43, 8—19] ex Plut. I, 2 sumptum est.

Iam uero Sextum rursus excerpendum sibi proposuit caputque XIII [p. 43, 19 sqq.] ex Sexti Pyrr. hyp. [III 64 sqq.]

amplificat, corporis definitionem c. XIV [p. 44, 5 sqq.] ex eiusdem Pyrr. hyp. III 38 excerpit.

Sequitur longius de anima caput [XV p. 44, 12 sqq.] quod unde furatus sit personatus ille Galenus alii rimentur. Nos interim cetera aspiciamus, quae a capite XVI inde omnia deinceps ex Plutarchi quinque de physicis philosophorum opinionibus libris excerpta esse supra contendi.

Uersamur enim iam in totius quaestionis tanquam cardine, cum de Galeni in physicis illis capitibus [c. XVI—CXXVI] fonte agatur. Enimuero omnes fere, qui de ea re scripserunt, illas sententias eum ex pristino eodem opere hausisse arbitrantur, unde Stobaeum et Plutarchum constat, nos eum ex Plutarcho solo repetinisse asseueramus. Atque tantum quidem priore memet disputatione adsecutum esse confido, ad R. quidem Volckmanni hariolationes [Plutarchi uit. I p. 158 sqq.] ut nemo recidat, qui uir doctissimus Meinekium temere secutus ex Pseudo-Galeni miserrimis praefatiunculis (uelut c. I 2 et XXVII 1) ampli illius Didymi ut illi placet operis consilium atque institutum extricasse sibi uisus est, quae sententia cum per se uix digna sit quae prolixius rederguatur, tum eis quae iam disputabo, funditus conuelletur.

Itaque Sextum Empiricum quem circa exiens alterum p. Chr. saeculum uixisse arbitrantur, cum compilatum esse uiderimus a pseudepigrapho illo quisquis fuit scriptore, per se nimirum nil impedit, quin aut pristinum opus, quod nouissimo ante Christum saeculo conditum esse credo, aut Plutarcheum libellum, quem altero p. Chr. saeculo concinnatum esse satis certis indiciis comprobari potest, compilasse eum existimemus. Sed adsunt argumenta, quibus ut posteriorem nostram sententiam tueamur, non modo admoneamur, sed cogamur. Quid enim? fierine ullo modo potest, ut duo si idem illud multo amplius corpus compilant, in eligendis singulis capitulis sententiisque eadem semper adripiant

eadem omittant? An potius illud accidit, quod aiunt 'duo si faciunt idem, non est idem'?

Qua in re locupletem tenemus testem, Stobaeum dico, qui cum plerumque utroque et Galeno et Plutarcho amplior sit, litis arbiter accedat. Itaque e. g. proponam primum ex Stobaeo [ecl. phys. I 2, 29] philosophorum, qui de deo sententias tulerunt nomina: Thales Anaximander Anaximenes Archelaus Anaxagoras Democritus Diogenes Pythagoras Posidonius Speusippus Critolaus et Diodorus Heraclitus Zeno Mnesarchus Boethus Parmenides Melissus et Zeno Polemo Xenocrates Plato Aristoteles Stoici Epicurus. Ecce haud paruam nominum seriem atque in qua describenda uariare licebat! Sed quasi diuinitus instincti et Plutarchus et Galenus eosdem sibi elegerunt philosophos. Ab illo enim [plac. phil. I 7, 11] enumerantur: Thales Anaximander Democritus Pythagoras Socrates et Plato Aristoteles Stoici Epicurus, ab hoc eisdem ferme uerbis [p. 251, 4 K.]: Thales Anaximander Democritus Pythagoras Plato [Socratis breuis mentio casu omissa esse uidetur] Aristoteles Stoici Epicurus. Idem identidem factum cognosces, si multa illa capita, quae inde a c. XVI ad Plutarchum retuli Stobaeo adlato examinaueris. Igitur luce clarius est ex Plutarcho excerpta esse haec omnia, id quod mihi quidem luculenter inde confirmatur, quod capita quaedam quae in Plutarchea demum epitoma pristino illi operi inserta esse existimo, eadem a Galeno transscripta sunt. Sunt autem ea capita Plutarchi I 4, I 6, I 7 § 1—11, [III 15], IV 1 [IV 11, IV 12, IV 21], sed id enucleatius alio loco demonstrabo.

Illud tamen praeuerto, quod fortasse aliquis mihi obiciet, inesse in capitibus illis e Plutarcho exscriptis quaedam, quae nostris quidem in Plutarchi exemplis non legantur. Id quod ut recte obseruatum est, ita facillime explicari potest.

Nam primum si quis mihi meliores nonnullas obtendit Galeni lectiones, hoc moneo, circumlata esse iam antiquo tempore Plutarchi de placitis exempla prauissime descripta,

unde et nostrorum codicum archetypus et Eusebii excerpta propagata sunt, contra eodem fere tempore extitisse castigatiora quoque quaedam exempla, quali et Cyrillus est usus et pseudepigraphus noster Galenus.

Quare hic ad librariorum non pauca menda interpolatorumque emblemata tollenda perutilis est, ut conclamatus ille locus et a Plutarchi librario misere interpolatus V, 20 in. Galeni et Stobaei auxilio est restituendus. Idem ualet ni fallor in c. CXIX p. 338 K., ubi Galeni uerba extrema integriora uidentur. Neque quidquam impedit, quin grauiora quoque additamenta, quae in Plutarcho desunt, ex copiosiore eius codice, qui Galeno ante oculos fuerit, repetenda esse censeas. Sic explico, quod p. 336 K. c. CXX Galenus Aristotelis nomen seruarit, Plutarchus omittat, quippe quod misera interpolatione haud scio an ex Aristotelis corrupto nomine orta *ἀτελῆ δέ ἐστι καὶ ἄωρα καὶ ἄκαρπα ὄντα. τέλειος οὖν ιότε ἄνθρωπος* interciderit, dum sententia ipsa extet: *περὶ δὲ τὴν δευτέραν* [Gal. *α'*] *ἑβδομάδα ἔννοια γίνεται καλοῦ τε καὶ κακοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν* [Galen. *ἀρχή*]. Mirum igitur non est in loco tam lacero ultimam quam Galenus praebet sententiam intercidisse *ἕτεροι δὲ νομίζουσιν τελειοῦσθαι ἡμᾶς τῇ τρίτῃ ἑβδομάδι, ὅταν καὶ γένεια ἔχωμεν καὶ τῇ ἰσχύι χριώμεθα.*

Difficilior explicatu est alter Galeni locus c. LVI p. 276 K. *Ἡράκλειτος ἄναμμα ἐν μὲν ταῖς ἀνατολαῖς τὴν ἔξαψιν ἔχον, τὴν δὲ σβέσιν ἐν ταῖς δυσμαῖς.* Quae sententia cum Plut. II 20 desit, in Stobaeo non prorsus similis inuenitur, cuius haec respondent uerba [ecl. phys. c. 25 p. 526] *Ἡράκλειτος καὶ Ἑκαταῖος ἄναμμα νοερὸν τὸ ἐκ θαλάττης εἶναι τὸν ἥλιον.* Nam haec sola uerba ad caput *περὶ οὐσίας ἡλίου* pertinent; Stobaeus enim ut solet quinque apud Plutarchum diuisa capita [II 20—24] ita comprehendit, ut in illo capitulo *ἄναμμα — ἥλιον* ad *οὐσίαν, σκαφοειδῆ — ὑπόκυρτον* [Plut. II 22] ad *σχῆμα, γίγνεσθαι — ὄψιν* [Plut. II 24, 2] ad *ἔκλειψιν, τὸ δὲ μέγεθος — ἀνθρωπείου* [Plut.

II 21] ad *μέγεθος* referenda sint. Quare si in Plutarcho integro infuisse haec sumamus, uerba *ἐν μὲν — δυσμαῖς* quibus Galenus abundat, omissa esse a Stobaeo existimabimus. Eadem deinde ratio uidetur cadere in c. CXVI ubi extrema sententia Democriti in Plutarcho [V 19] non inuenitur, sed probari Stobaeo deficiente nihil potest. Platonis sententia [p. 297 K.] quae a Plutarcho [III 15] et Stobaeo [ecl. phys. c. 32] discrepat ita enodanda uidetur, ut aut lacunam statuamus in Galeni libro aut ipsum compilatorem a Platone (*τόπους δὲ αὐτῆς — σαλεύεσθαι*) ad Epicuri insequentis similiter finitam opinionem aberrauisse existimemus. Aliter denique uidetur additamentum explicandum esse, quod Galeni c. LXI p. 280 K. [Plut. II 27] adiectum est *σχηματίζεται δὲ ἡ σελήνη ἑπταχῶς — εἰς τὸ κοῖλον τῆς γῆς*. Nam generalius est, neque quid ei cum physicarum opinionum enumeratione rationis intercedat uideo. Traditur autem triuialis haec sapientia etiam in indigesta illa Achillis Tatii congerie, quae *εἰσαγωγὴ εἰς τὰ Ἀράτου φαινόμενα περὶ τοῦ παντός* inscribitur. Ubi [Uranol. Petau. p. 141 C.] haec traduntur: *ἀνατέλλει δὲ οὐχ ὅλον τὸ φῶς ἔχουσα περιφερὲς ἀλλὰ* μ η ν ο ε ι δ ή ς. *μέχρι δὲ τοῦ ἡμίσεος αὐξηθεῖσα γίνεται* δ ι χ ό τ ο μ ο ς. *ἐὰν δὲ τὸ δίμοιρον περιφωτισθῇ, καλεῖται* ἀ μ φ ί κ υ ρ τ ο ς. *πληρωθεῖσα δὲ γίνεται* π λ η ρ ο σ έ λ η ν ο ς *καὶ πανσέληνος καὶ διχόμηνις (πεντεκαιδεκαταία γάρ ἐστι πληρωθεῖσα, ὅ ἐστιν ἥμισυ μηνὸς διχαζομένων τῶν λ' ἡμερῶν) καὶ πάλιν αὖ ἀπὸ τῆς πανσελήνου ἄρχεται μειοῦσθαι καὶ γίνεται πρῶτον* ἀ μ φ ί κ υ ρ τ ο ς, *εἶτα* δ ι χ ό τ ο μ ο ς [ego, *διχόμηνις* perperam uolgo], *εἶτα* μ η ν ο ε ι δ ή ς.

Omnino autem caueamus ne Galenum scriptorem quem ubique sibi compilandum elegerit, adcurate semper expressisse arbitremur. Immo si aliena conpilat, suas ubique inmiscet sententias atque sicubi ei uidetur, auget uariat, undique conlectam sapientiam inculcat. Id quod ut multis locis Sexto Empirico et Plutarcho adlato comprobari potest, ita ipse toti scriptioni praefatus probe significauit [p. 2, 6]

ἁπλουστέρως δὲ ὅσα παρὰ τῶν πεπαιδευκότων ἡμᾶς ἀκηκόαμεν [dicit igitur scholarum, quas audiuerat, commentarios] καὶ δι' ἀναγνωσμάτων ἐμάθομεν [ueluti ex Sexto et Plutarcho] συνάγειν ἐπεχειρήσαμεν κτλ.

Absoluta autem iam quam instituimus de fontibus quaestione, regredi liceat ad eam, quam supra reliquimus de capitum ordine disputationem. Obseruari enim licet in illa libri parte, quam totam e Plutarcho exscriptam esse modo diximus [c. XVI—CXXVI], quam adcurate compilati libri ille ordinem retinuerit, ita ut quamuis multa capita omiserit, nullum tamen inde a c. XXX peruerso ordine descripserit. Quare cum in priore libri parte ipsius compilatoris uerbis [cfr. supra p. 11] moniti simus, acrius de priorum capitum genuina conlocatione erit disputandum. Atque in primo statim capite maximae adparent turbae. Philosophorum enim index media paragrapho tertia prorsus ordine caret. Nam Ionicae philosophiae successio dum recte ad Megaricos usque producitur, iam hiare series uidetur prorsusque aliena inculcantur. Quid enim, obsecro, Anaxarcho Democriteo [p. 31, 6] cum Megaricis? quid porro sibi uolt praecedens illa ἀσυνδέτως adiuncta sententia Φαίδωνα τὸν Ἠλεῖον οὐδεὶς ἠγνόησε τῶν Σωκρατικῶν εἰς πρώτους ἥκειν ὑπειλημμένον? Exspectamus certe adcuratiora illis de Phaedone. Nimirum truncatus est hic Galeni locus quem librarius aliunde petitis explere conatus est. Iam enim infertur rursus genuina successio Platonicorum, inter quos Aristoteles Theophrastus Strato recte se excipiunt. At iterum offendimus. Quid enim Epicurus iam inter Ionicos? Laertius quidem et Clemens aptissime Democriteum illum Italicis tribuunt, ex quorum castris duos iam tenemus profugos. Iam uero ipsos Italicos adgrediamur. Traduntur enim p. 31, 17 haec: εἰσὶ δὲ τῶν γεννικωτέρων φιλοσόφων ἴνδικες [cod. εἴνδικες] δύο,

τινὲς μὲν Ἰταλιῶται, ὧν Πυθαγόρας εὑρετὴς γεγένηται καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἐλαίαν ἀκμάσας. ταύτης δὲ λέγεται κατάρξαι Ξενοφάνης κτλ. quae uerba maximum mouent scrupulum. Expectatur enim, cum Ionica series antecesserit, aut Italorum generalior successio, qualem Laertius proponit, aut bipartita Pythagorica atque Eleatica, qualem Clemens exhibet successionem [Strom. I 14]. Nihil uero horum praeter miram illam, quam modo commemorauimus sententiam eamque omni ex parte suspectam. Primum enim si Xenophanei [ὁ κατὰ Ἐλαίαν ἀκμάσας] et Pythagorei discernuntur, tres omnino sunt, non duo, ut ille dicit, indices. Deinde quae tandem haec est oratio? Audiuimus sane in relicuis libri partibus hominem non eum quidem eleganter, sed tamen graece loquentem. Iam nobis proponitur illud infimam Byzantinorum aetatem redolens ἴνδικες! Accedit admodum puerilis sententiae forma: Ἰταλιῶται ὧν Πυθαγόρ. εὑρετής, quibus ὁ κατὰ Ἐλαίαν ἀκμάσας scil. Ξενοφάνης opponitur] Sed haec minora sunt. Grauissima nimirum offendendi ansa in sententiarum conexu posita est. Quo enim referendum est ταύτης quod insequitur? Quid plura? Intercidit scilicet primum Eleaticae philosophiae mentio, quo ταύτης pertinet, intercidit deinde tota Pythagoreorum successio [1] atque in tantum hiatum inferta est audaculi Byzantini misera interpolatio. Iam denique cum mutilati huius loci natura perspecta sit, unde Anaxarchi Epicurique ad Ionicos traiecta sit mentio, in propatulo est. Sequebantur enim in integro libro post Protagoram, qui nunc capitis primi extremus est. Id quod ut sponte sua unumquemque comprobaturum esse spero, ita commode accedit Clementis locus [l. l. p. 353 P.], qui Eleaticam successionem hoce modo claudit . . . . Δημοκρίτου δὲ ἀκουσταὶ Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Μητρόδωρος ὁ Χῖος, οὗ Διογένης ὁ Σμυρναῖος, οὗ Ἀνάξαρχος,

1 Pythagoreosne et Eleaticos discreuerit Galenus, an utrosque Italicis subiunxerit, non iam diiudicari potest, sed praestare uidetur propter ταύτης — κατάρξαι Ξενοφάνης prior sententia.

τούτου δὲ Πύρρων, οὗ Ναυσιφάνης. τούτου φασὶν ἔνιοι μαθητὴν Ἐπίκουρον γενέσθαι. Grauiores hae sunt primi capitis et apertae turbae, sed restant aliae nec minus leuiores, quas hic simul indicare liceat. Nam argumentum totius libri proponitur I, 2 p. 29, 2 *ἵνα ἐξ ἅπαντων ἔχῃ τις γιγνώσκειν, πόθεν τε φιλοσοφία πρῶτον μὲν εἰς τοὺς Ἕλληνας παρελήλυθε καὶ τίνες οἱ ταύτην εἰσαγαγόντες καὶ τοὺς δοκοῦντας κατὰ τὴν παιδείαν διενηνοχέναι τῶν ἐπὶ ταῦτα τετραμμένων.* Atque primum nouissimum enuntiatum plucet non concinne ad priora adnexum esse, neque id ipsum, quod requiritur, illo exprimi uidetur. Nam cum *ἀρχηγέται φιλοσοφίας* perbene significentur illo *οἱ ταύτην εἰσαγαγόντες*, expectatur discipulorum successionumque mentio. Sed prima quoque sententia mira est, nam *πόθεν φιλοσοφία πρῶτον μὲν εἰς τοὺς Ἕλληνας παρελήλυθε* [scilicet a barbaris cf. Laert. I 1] ea quaestio in insequentibus iam omnino non tractatur, quamuis illud [p. 29, 8] *τὸν φιλόσοφον τρόπον εἰς τοὺς Ἴωνας εἰσηγμένος Θαλῆς ὁ Μιλήσιος* necessario illam praecessisse significet. Accedit, quod in argumento illo earum rerum, quae postea inde ab I, 4 exponuntur, nulla habetur ratio, ita ut undique, lacunam ut statuas, cogaris. Atque in hanc lacunam interpolatio illa intrusa est *καὶ τοὺς δοκοῦντας κτλ.* quae etiam latius patet, nam in insequenti enuntiato §. 3 p. 29, 7 iterum duplex adparet sententia: nam uerba *ἔστι τοίνυν ὁ πρῶτος ὑπὸ τῶν πλείστων ὑπειλημμένος* nullo modo, ne grammatica quidem ratione cœunt cum illo, quod sequitur, *τὸν φιλόσοφον τρόπον εἰς τοὺς Ἴωνας εἰσηγμένος Θαλῆς.* Igitur rursus adparet interpolatoris emblema *πρῶτος ὑπὸ τῶν πλείστων ὑπειλημμένος.* Eiusdem denique interpolationis exempla breuiter haec adnoto p. 27, 11—17 et 30, 12 *ἴσος ἦν*, 28, 15. 29, 18.

Secuntur iam [§ 4] iusto, ut uidetur, loco sectarum uaria nomina, tum c. II logicae partis expositio quae nullo pacto hic sequi potest. Nam totius philosophiae partitio prius exponatur necesse est, quam singulae partes tractentur

[cfr. Sext. Pyrr. hyp. II 13] Ergo c. II prima paragraphus **interpolata** est, id quod aliunde quoque cognoscitur. Restat **philosophiae** generalis definitio §. 2 [p. 33, 10] quae num **transponenda** sit, dubium est.

Iam tertio capite [p. 34, 16] sectae definitio exponitur, quae ad c. I, 4 [p. 32, 10 sqq.] optime potest referri. **Caput** quartum denique *τίς ἀρχὴ φιλοσοφίας* inter generaliora referendum est, ita ut fortasse coniunctum cum II, 2 **huius** capitis tertiae paragrapho [*μέρη τῆς φιλοσοφίας*] antecesserit.

Iam uero noua incipit capitum e Sexto petitorum series, quae ad logica pertinent. Logices autem hae notiones, cum natura tam stabilem ordinis modum non habeant, fortasse eo, quo nunc leguntur ordine adiuncto solo c. XXVIII legebantur, sed multo tamen mihi ueri similius uidetur, Sexti quem excerpsit ordinem ratione constitutum seruasse Galenum, quemadmodum in maxima parte e Plutarcho petita huius dispositionem secutus est. Quocirca ad Sexti exemplar logica sic ordinauerim capita c. VIII *περὶ κριτηρίου*, IX *περὶ ἀληθοῦς*, V *περὶ σημείου*, XXVIII *περὶ ἀποδεικτικῆς*, VI *περὶ συλλογισμοῦ*, VII *περὶ ὅρου*, X *περὶ διαιρέσεως*. Logicis iam praeceptis relictis ad physica transitur, quorum primum caput XXVIII traiectum esse iam Martianus Rota senserat atque ego supra demonstraui. Atque cum de ceteris transpositionibus turbisque interiora tantum suppetant indicia, hoc loco ut ordinem mutemus, ipse scriptor nos monet [cfr. p. 11] Traiecta autem haec capita XXVIII et XXVII nisi ui extrinsecus inlata sedem pristinam migrare non potuerunt. Ergo in integro codice eadem plagula conprehensa fuisse uidentur, quae ex compagine soluta et inuersa falso loco inserta est. Quod cum satis manifestum esset, fore ut pristinus quaternionum ordo restitueretur, sperare licebat, sed tota prioris libri partis condicio lacunis et turbis, ut modo probaui, tam lacera atque misera est, firmo ut fundamento, quo niti possis, careas.

In physicis deinceps capitibus maxime Plutarchi ordinem sequitur, sed cum initio aliorum quoque frusta inseruerit, ut c. XIII et XIV ex Sexto atque c. XV, dubitari potest, num certum aliquod hac in parte sequatur consilium, praesertim cum Plutarchus ipse primi libri capita nullo fere consilio disposuerit. Illud tamen memoria dignum est, quod cum c. XIV *περὶ σωμάτων* e Sexto excerpsisset, tamquam oppositam subiunxit expositionem de anima c. XV quapropter Plutarchi illa capita [IV 2—7] post omisit. De his igitur naturalibus capitulis certam ferre sententiam nolo, dubito tamen c. XXIII—XXVI num suo loco tradantur, quae cum ad principia pertineant post c. XI inserere malim.

Codicis ergo ordinem deserere ausus sum in solis capitibus XXVII XXVIII, quod scriptoris uerba facere me iusserunt, cetera intacta reliqui. Plane aliter grassatus est Martianus Rota, qui non modo illa quae nos capita traiecit, sed omnia sursum deorsum uertit. Martianum deinceps ut assolent secutae sunt uersiones V VI, editiones VII [1] VIII. Quare ut intellegatur, qui sit codicis [et I II III] ordo, qualem IV—VIII mutauerint, qualem ipse denique mihi fingam, triginta priorum capitum hanc confeci tabellam.

1 Charteriana editio addidit capitum aliquam enumerationem, quae prorsus ad libidinem ficta est. Expressit eam etiam Kuehnius.

Ordo

paginarum Kuehnii	capitum codicis et I II III		editionis meae	Martiani, IV—VIII	genuinus, qualem mihi finxi.
222.	I	sine titulo. [φιλοσοφίας	I 1. 2. 3. 4.	I (κ. α'-γ')	I. 1. 2. 3.
231.	II	περὶ τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς	II 1. 2. 3.	II	III. I. 4.
233.	III	περὶ αἱρέσεων	III	III	IV
234.	IV	τίς ἀρχὴ φιλοσοφίας	IV	IV	II. 2. 3.
235.	V	περὶ σημείου	V	V (κ. δ')	VIII
236.	VI	περὶ συλλογισμοῦ	VI	VI	IX
ibid.	VII	περὶ ὅρου	VII	VII	V
237.	VIII	περὶ κριτηρίου	VIII	X	XXVIII
238.	IX	περὶ ἀληθοῦς	IX	VIII	VI
237.	X	περὶ διαιρέσεως	X	IX	VII
246.	XI	περὶ φύσεως [καὶ ἀρχῆς	XXVIII	XXVIII	X
245.	XII	περὶ διαφορᾶς ϛοιχείων	XXVII	XXVII (κ. ε'-ϛ')	XXVII 1. 2. 3.
246.	XIII	περὶ κινήσεως	XI	XII	XXVI [?]
247.	XIV	περὶ σωμάτων	XII	XI	XXV
254.	XV	περὶ ψυχῆς	XIII	XIII	XXIX
248.	XVI	περὶ ἰδέας	XIV	XIV	XXIII
257.	XVII	περὶ ἐλαχίστων	XV	XIX	XXIV
ibid.	XVIII	περὶ χρωμάτων	XVI	XVI	XI
248.	XIX	περὶ σχημάτων	XVII	XXIII (κ. ζ')	XII
258.	XX	περὶ μίξεως	XVIII	XXIV	XIII
ibid.	XXI	περὶ κενοῦ	XIX	XXVI (κ. η')	XIV
259.	XXII	περὶ χώρας	XX	XXV	XV
249.	XXIII	⟨περὶ κόσμου⟩	XXI	XXIX	XVI
250.	XXIV	πῶς συνέστηκεν ὁ κόσμος	XXII	XV (κ. ϑ')	XVII
252.	XXV	πόθεν ἔχομεν ἔννοιαν θεῶν	XXIII	XVII (κ. ι')	XVIII
250.	XXVI	περὶ θεοῦ	XXIV	XVIII	XIX
240.	XXVII	περὶ τοῦ φυσικοῦ	XXV	XX	XX
238.	XXVIII	περὶ ἀποδεικτικῆς	XXVI	XXI	XXI
253.	XXIX	περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων	XXIX	XXII	XXII
259.	XXX	περὶ χρόνου	XXX	XXX	XXX

Absoluta hac exteriore de Galeni libro quaestione ad nouissimam quam nobis proposuimus disquisitionem transeamus. Etenim quoniam paene omnem libelli thesaurum unde adfluxerit satis clare demonstrauimus, de opusculi consilio atque scriptore quam tandem nobis conformabimus imaginem? Ipse, opinor, consilium suum prodidit cum [p. 1, 24] libellum in studiosae iuuentutis usum se conscripsisse profitetur, *ἵνα οἱ φιλομαθεῖς τούτοις προεντυγχάνοντες μὴ δέοιντο τῶν ἐξηγουμένων, ἀλλὰ δι' ἑαυτῶν γιγνώσκοιεν τὰ καθ' ἕκαστα τῶν εἰρημένων* [*σαφέστερον*]. Logices idem compendium fecerat [p. 9, 19] quod eisdem, suspicor, adulescentulis tradiderat, quos deinde nostro ad physica magis pertinente compendio instituere pergebat. Quod negotium quam humili scholasticaque arte persecutus sit, ex libello ipso abunde cognosci potest.

Insignis deinde egregii homunculi contra alios philosophos liuor adparet p. 28, 15, cum *ἀσφαλέστερον*, inquit, *πειρώμεθα περὶ τούτου εἰπεῖν τὰ σοφιστικὰ καὶ πάνυ κεκοσμημένα τῶν διαλεκτικῶν παρεληλυθότες. οὐ γὰρ ἐπιδείξεως ἕνεκα προὐστησάμεθα τὴν περὶ τούτων σπουδήν, ἀλλὰ χρηστοήθη* [l. *χρηστὰ τὰ ἤθη*] *ποιῆσαι βουληθέντες τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λαβεῖν τι χρήσιμον προεγνωκόσιν, νομίσαντες φιλοσοφεῖν οὐ μόνον τοὺς τὰ τριβώνια περιημμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρόοδον μὲν τοῖς πολλοῖς ὁμοίαν ἐνστησαμένους, τὴν δὲ διάνοιαν φιλοσοφωτέραν ἔχειν σπουδάσαντας.* Stoicorum eum disciplinae fauisse inde aliquis adparere dicat, quod [p. 33, 22] tripartitam illorum philosophiae diuisionem amplexus *ἀκριβεστάτους εἶναι δοκοῦντας* eos pronuntiet. Sed caueamus ne in scholastico homine illud nimis premamus. Nam quantum a philosophando ipse abhorreat, ex sententiis, quas ipse expressisse uidetur, cognosci licet, uelut ex eo quod ineptissime de syllogismo c. VI disserit [v. Prantl hist. log. or. I p. 609, 64. 67].

Nihilominus istic libellus si non rebus, tamen compendiaria forma commendatus esse scholarumque in usu uiguisse

uidetur plane ut nostra quoque aetate uariarum disciplinarum non optima quaeque sed breuissime scripta a studiosis adulescentulis maximi aestimari emi propagari solent. Et nostra scriptio cum Aesculapii inprimis filiis placuisse uideatur, quibus breuis de philosophia institutio commendari solebat [cf. Galen. XIX p. 59], factum esse existimo, ut inter innumerabiles paene Galeni libros abscondita traderetur — codex Laurentianus enim solius Galeni opera continet — titulumque inde simul traheret. Quae memoriae tradendae ratio similibus quoque eis libris accidisse uidetur, qui eiusdem medici ementiti nomen *Γαληνοῦ εἰσαγωγὴ διαλεκτική* [ed. Minas Paris 1844] et *Γαληνοῦ ὅροι ἰατρικοί* [ed. Kuehn. XIX 346–462] inscribuntur. Ex scholastica autem tradendi consuetudine satis explicatur lacera turbata interpolata mendosa libelli condicio, quandoquidem quam neglegenter huiuscemodi commentarioli propagari soliti sint constat.

Superest difficilis uixque enodanda quaestio, quae in compilatoris aetate constituenda uersatur. Ab altera enim parte cum propter Sexti aetatem certum sit post alterum p. Chr. saeculum confectum esse libellum, alter tamen latius uagatur terminus. Sed cum neque oratio, quantum pro parua mea cognitione infelicique memoriae condicione dispicere queo, infimam prodat antiquarum litterarum aetatem, Neoplatonicorum deinde Christianorumque philosophiae extent indicia fere nulla, sed conspicua sit sophistarum philosophorumque superborum inrisio, qua Lucianeae paene aetatis commonefias, non ultra quartum quintumue p. Chr. saeculum descenderim.

SUPPLEMENTUM.

Versionem latinam Coloniae 1543 ab Andr. Lacuna editam mihi comparare diu non contigit, donec tandem beneuolo Staenderi nostri studio Monacense mihi adlatum est exemplum, quo perlecto quid de Lacunae uersione statuendum sit hic subiciam. Inscribitur libellus forma octaua 54 foliis impressus 'Galeni Pergameni summi medicinae parentis, de philosophica historia liber unus, imò singularis thesaurus, non minus Poetis & Oratoribus, quàm Medicis et Philosophis utilis & necessarius, olim satis infeliciter uersus: Nunc uero ad fidem uetustissimorum codicum restitutus, atque in usum studiosorum ex Graeco Latinus factus. Andrea à Lacuna, Secobiensi, Philiatro Interprete. Coloniae Iohannes Aquensis excudebat, Anno M. D. XLIII.' Dedicatus est libellus 'D. Primicerio, D. Decano, nec non aliis praelatis omnibus Canonicisque Inclytae et Metropolitanae ecclesiae Metensis.' Ex prolixa epistula dedicatoria insignem de illius opere exhibebo locum f. 6. 'Porrò, quod ad ipsum librum spectat, fateor eum (ne quis sit locus calumniae) iam pridem superiori illo ac maximè inculto seculo, in Latinam linguam conuersum fuisse, caeterùm infaelicissimè. Nam praeter ipsam barbariem, qua omni ex parte uestitus erat, etiam omnes ferè sententiae Latiae [sic], à Graecis dissidebant omnino [1]. Postea autem Martianus Rota, uir in Latinis et Graecis literis citra controuersiam doctissimus, admolitus manus negotio, sequutus est tralationem ueterem, eamque longè elegantiorem reddidit, adiutus interim Graecis codicibus, excusis quidem illis, sed mendacissimè. Quare coactus interdum fuit diuinare: interdum, obtruncata exemplaria, ex suis hortulis (quanquam philosophica et optima) plurima haud

1 de hac XV saeculi uersione notitiam nullam accepi.

dubie interserere, quae nusquam apud Galenum extant: id quod minimè fidum decet interpretem. Mihi uero, praeter Basileense atque Aldinum exemplar, quae (ut constat) sunt mille mendis contaminàta, etiam obtigit tertium manu conscriptum, idemque iam uetustate consumptum: cuius mihi (etsi non facile) copiam fecit, dum Caesar anno 1539 esset Gandaui [1], Hadrianus à Corone uir ille natione Graecus, eruditissimus. Quod exemplar sedulo moliebatur suadere, propria Galeni manu exaratum fuisse. Nactus igitur tandem, uix multis precibus, in dies aliquot, id multò emaculatius exemplar, opus ipsum quam fidelissime fieri potuit, conuerti, adhibitis etiam in studium aliis codicibus, quae excusa, inter studiosorum manus uersantur.' Haec igitur, quae de uetustissimo codice loquitur, si uera essent, Lacunae uersio maximi nobis esset aestimanda atque ut alterius praeter Laurentianum fontis exemplar semper respicienda. Sed uereor, ne omnia haec nugae sint, cascumque illud Galeni exemplar Laurentiani non dissimile uel potius apographum fuerit: tantum enim comparatione instituta euincitur, nullum fere locum a Lacuna correctum, sed Rotae hic illic adsumptis emendationibus editionis Basileensis uerba atque ordinem expressa esse.

1 Lacuna enim medicus Carolum V comitabatur.

De editis a me Galeni paucis plagulis haec monenda sunt. Primum enim eorum capitum quae e Plutarcho inde a c. XVI descripta sunt, cum plena nunc exhibere nihil attineret, solos titulos adpositis Plutarchi locis recensui. Nam integrum equidem contextum nil utilitatis adferre arbitror nisi Plutarchi Stobaeique uerbis iuxta positis, qualem postea editionem parare in animo est. Distinxi autem quae capita Plutarcho auctiora esse uidi [cf. p. 13 sqq.] adposito asterisco.

Edita deinde capita I—XV, XXVII, XXVIII ad codicis Laurentiani fidem expressi, cuius discrepantia in inferiore adnotatione subiecta est, ubi adcurate etiam quis codicis lectionem emendarit adnotaui, ita ut ubicumque huiusmodi nota deest, me emendatorem esse significem.

Notarum denique quibus usus sum hanc uolui esse interpretationem: erit

I = ed. princeps.
II = ed. Veneta 1525.
III = ed. Basileensis 1538.
IV = Martiani uersiones.
VII = ed. Charterii 1679, cui ea quoque attribui, quorum proprius est auctor Martianus.
B = emendationes, quae Bonnensis bibliothecae exemplo Kuehniano adscriptae sunt.
U = emendationes, quas beneuole olim Usenerus mecum communicauit.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ.

CAPITA I-XV XXVII XXVIII.

I.

p. 222 ed. Kuehn.

1. *Τῶν ἐξ ἀρχῆς φιλοσοφησάντων φυσιολογεῖν μόνον προελομένων καὶ τοῦτο τέλος τῆς κατ' αὐτοὺς φιλοσοφίας πεποιημένων ἐπιγεγονὼς πολλοῖς ὕστερον χρόνοις Σωκράτης τοῦτο μὲν ἀνέφικτόν φησιν ἀνθρώποις ὑπάρχειν (τῶν γὰρ ἀδήλων κατάληψιν βεβαίαν [εἶναι] λαβεῖν τῶν χαλεπωτάτων || ἐνόμισε), τὸ δὲ ζητεῖν ὅπως ἄμεινον ⟨ἂν⟩ διάγοι τις καὶ* 223 *τῶν μὲν κακῶν ἀποτραπείη, τῶν δὲ καλῶν ὡς πλείστων μετάσχοι, τοῦτο μᾶλλον συνοίσειν. [καὶ τοῦτο νομίσας χρησιμώτερον τῆς μὲν φυσιολογίας ἠμέληκεν ὡς οὐ πάνυ τι πρὸς τὸν χρηστὸν βίον συμβαλλομένης, ἠθικὴν δέ τινα διάθεσιν ἐπινενοηκὼς διαγνωστικὴν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν, αἰσχρῶν τε καὶ καλῶν, δικαίων τε καὶ τῶν ἐναντίων, τοῖς προνοουμένοις ταύτην πάντων ἀπηλλάχθαι τῶν ἀλυσιτελῶν ἡγεῖτο ῥᾴδιον.] διὸ προσεπάγει τῇ φιλοσοφίᾳ τὸ ἠθικὸν καθ' ὃ συνέστησε τὴν προαίρεσιν τῶν κάλλιστα ζῆν πεισθησομένων. κατιδὼν δὲ ὅτι δεήσει τὸν τούτων προστησόμενον*

5 *κατ' αὐτῶν*: corr. I   7 *τοῦτο*] *οὗτος*: uolg. *οὗτος τὸ μὲν* 5 *εἶναι* ante *λαβεῖν* est glossema quod deleui, post *χαλεπωτάτων* traiecit VII   9 ⟨*ἂν*⟩ addidi, *ἀποτραπων*: uolgo *ἀποτραπῇ*   11 *μεταςχῇ*: *συνοίσει*: c. III *καὶ τοῦτο — ῥᾴδιον*, quod concinnitatem tollit (*καὶ τοῦτο νομίσας*) eandemque sententiam, quae insequitur occupat (*ἠθικὴν δὲ κτλ.* = l. 13 *διὸ προσεπάγει — τὸ ἠθικὸν*) interpolatori tribuo cfr. proleg. p. 18   13 *χρήσιμον βίον*: c. U.   *συμβαλομένης*: c. I   15 *δικαίων* compendiose cod., quod uolgo legitur *τιμίων*. 16 *ταύτην* compendiose: uolgo *ταῦτα*   17 *ῥᾳδίως*: c. U. *προσεπάγει* mirum est, si confertur cum simplici *ἐπιννεόηκεν* p. 28,3 fort. *διόπερ ἐπάγει* U.   18 *πεισθησομένων* sensum non habet idoneum. Exspectatur simpliciter *τοῦ κάλλιστα ζῆν*.   19 *τὸν*] *τῶν* I   *προστη-*

εὐπειθείας μετέχειν, τοῦτο δ' ἂν ὑπάρξειεν, εἰ λόγοις διαλεκτικοῖς φαίνοιτο πρὸς τοὺς προσιόντας καλῶς κεχρημένοι, καὶ τὴν διαλεκτικὴν δύναμιν ἐπινενόηκεν, δι' ἧς πεισθέντες ταχέως ἀπαλλαξόμεθα τῶν βλαβερῶν, ἐπελευσόμεθα δὲ ἐπὶ τὰ πάντως ὠφελεῖν πεφυκότα. ὥστε διὰ τὸν Σωκράτην γενέσθαι τριμερῆ τὴν φιλοσοφίαν πρότερον ἐπὶ τοῖς φυσι-
224 κοῖς || μόνοις ὁρίζεσθαι δοκοῦσαν.

2. ταῦτα μὲν οὖν ἐχρῆν προειπεῖν ἵνα ἔκ τινος ἀρχῆς ποιησώμεθα τὸν περὶ φιλοσοφίας λόγον. προὐθέμεθα δὲ διαλεχθῆναι περὶ τούτου οὐδὲν μὲν ἴδιον εἰρηκότες τὰ δὲ παρὰ τοῖς προτέροις εἰρημένα συναγαγόντες σαφῶς τε καὶ συντόμως [σπουδάσαντες περὶ τούτου διαλεχθῆναι], ἵνα οἱ φιλομαθεῖς τούτοις προεντυγχάνοντες μὴ δέοιντο τῶν ἐξηγουμένων, ἀλλὰ δι' ἑαυτῶν γιγνώσκοιεν τὰ καθ' ἕκαστα τῶν εἰρημένων. [σαφέστερον] ἀσφαλέστερον δὲ πειρώμεθα περὶ τούτου εἰπεῖν τὰ σοφιστικὰ καὶ πάνυ κεκοσμημένα τῶν διαλεκτικῶν παρεληλυθότες. οὐ γὰρ ἐπιδείξεως ἕνεκα προὐστησάμεθα τὴν περὶ τούτου σπουδήν, ἀλλὰ χρηστὰ τὰ ἤθη ποιῆσαι βουληθέντες τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λαβεῖν τι χρήσιμον προεγνωκόσιν, [οἱ] νομίσαντες φιλοσοφεῖν οὐ μόνον τοὺς τὰ τριβώνια περιημμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρόοδον μὲν τοῖς πολλοῖς ὁμοίαν ἐνστησαμένους, τὴν δὲ διάνοιαν φιλοσοφωτέραν ἔχειν σπουδάσαντας. ἁπλουστέρως δὲ ὅσα παρὰ τῶν

σομένων εὐπαθείας: c. III 2 φαίνωιτο compend.: uolg. φαίνοιτο. κακῶς: c. III κεχρημένοι: uolg. κεχρημένος 3 δύναμιν δι' ἧς πείθον superscripto τ ταχέως ἐπινενοηκώς: uolg. δύναμιν τελέως ἐπινενοηκὼς δι' ἧς πειθόμενοι ἀπαλλ. 7 δοκοῦσα: c. I 9 ποιησόμεθα: c. I προθέμεθα: c. I 11 σποράδην post προτέροις e. sil., sed deest in I, II, III et quod VII exhibet σποράδην καὶ χύδην ex IV 'quae ab antiquis — sparsim et fuse dicta' expressum uidetur. συνάγοντες: c. VII 12 σπουδάσαντες — διαλεχθῆναι inclusi 15 σαφέστερον uaria lectio est ad ἀσφαλέστερον adscripta U. 16 κεκοσμημένα exquisitius uidetur, κεκομψευμένα U. 17 προὐστησόμεθα: c. I 18 χρηστοήθη: 20 οἱ ante νομίσαντες inclusi. 22 φιλοσοφωτάτην: c. U. Corruptela e compendio orta inuenitur etiam p. 30, 10 et p. 258 K. c. XX, ubi ἐκ μικροτάτων Galenus, ἐκ μικροτέρων Plut. et Stobaeus. 23 post δὲ requiri uidetur εἰπεῖν.

πεπαιδευκότων ἡμᾶς ἀκηκόαμεν καὶ δι' ἀναγνωσμάτων ἐμά-
θομεν νῦν συνά || γειν ἐπεχειρήσαμεν, ἵνα ἐξ ἁπάντων ἔχῃ 225
τις γιγνώσκειν, πόθεν τε φιλοσοφία πρῶτον μὲν εἰς τοὺς
Ἕλληνας παρελήλυθε καὶ τίνες οἱ ταύτην εἰσαγαγόντες [καὶ
τοὺς δοκοῦντας κατὰ τὴν παιδείαν διενηνοχέναι τῶν ἐπὶ
*ταῦτα τετραμμένων.] * * * * * * * **

3. *ἔστι τοίνυν ὁ [πρῶτος ὑπὸ τῶν πλείστων ὑπειλημ-*
μένος] τὸν φιλόσοφον τρόπον εἰς τοὺς Ἴωνας εἰσηγμένος
Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, δι' ὃν καὶ τὴν κατ' ἐκεῖνον φιλοσοφίαν
Ἰωνικὴν ἅπαντες ὀνομάζουσιν. τούτου δὲ γνώριμος Ἀναξίμαν-
δρος γεγονὼς ὁμοίως φιλοσοφῶν γέγονε, καὶ τὸν Ἀναξιμένην
μετὰ ταῦτα ζηλωτὴν εἶναι τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως πεποιη-
κὼς Ἀναξαγόρου καθηγητὴν γενέσθαι παρεσκεύασεν. οὗτος
δὲ τὴν Μίλητον ἀπολελοιπὼς ἧκεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ
Ἀρχέλαον τὸν Ἀθηναῖον πρῶτον εἰς φιλοσοφίαν παρώρμη-
|| σεν. οὗπερ Σωκράτες ἀκροατὴς καταστὰς πολλοῖς καὶ τῶν 226
ὕστερον γεγονότων καὶ τῶν κατ' αὐτὸν αἴτιος τοῦ φιλοσοφεῖν
εἰλικρινῶς γέγονε καὶ τοὺς ἐπιγενομένους σχεδὸν ἅπαντας
ὡς εἰπεῖν φιλοσοφίας ἐπιθυμητὰς ἀπέφηνε. τῶν δὲ Σωκρα-
τικῶν πολλῶν γεγονότων ἀναγκαῖόν ἐστι νῦν μόνον ποιήσα-
σθαι μνήμην τῶν διαδοχὴν καταλελοιπότων. Πλάτων τοίνυν
μάλιστα διενηνοχὼς τῶν ἄλλων ἐπὶ φιλοσοφίαν ἐλθόντων,
ὡς ἂν φαίη τις ἀνεπίφθονον Σωκρατικὴν μαρτυρίαν παρεσχη-
κώς, τῆς ἀρχαίας λεγομένης ἀκαδημίας κατῆρξε [διαβεβοημέ-
νος]. Σπεύσιππος μὲν οὖν χρόνον τινα βραχὺν ἐπὶ τῆς αὐτῆς

2 *ἐπιχειρήσαμεν*: c. I *ἔχῃ τί*: c. I 4 de sententia interpolata dixi prol. p. 18 7 *ὑπειλημένος*: c. I 9 *σοφίαν*: c. U. Gal. 11 fort. *φυσιολογῶν* U., *γεγονὼς — γέγονε* cfr. p. 30, 18 12 *αὐτοῦ*: 14 *Μίλετον*: c. VII 15 *τὸν Ἀρχ. Ἀθην.*: 16 *ἀκροατὴς κατὰ τὰς πολων*: c. U. 18 *καὶ — ἀπέφηνε* ab interpolatore profecta esse censeo, cfr. proleg. p. 18 21 *κατὰ διαδοχὴν λελοιπότων*: c. U. 22 *διενηνοχὼς* compend.: uolgo *διενήνοχε.* — abundantis uocis *ἄλλος* usum amare uidetur hic Galenus, cfr. p. 258 8 K *τὰς δ' ἄλλας διαφορὰς* p. 262, 8 *οἱ δὲ ἄλλοι Στωικοί.* ubi Plutarchus illa *ἄλλας, ἄλλοι* omittit. 22 *ἐλθών*: c. U. 23 *ἂν ἐπίφθονον*: c. I 24 *λεγομένης* cod., uolgo *δεχομένης διαβεβοημένοι* glossema est ad *διενηνοχὸς* l. 22 adscriptum 25 *πεύσιππος*: c.

αἱρέσεως διαμεμενηκὼς, ἀρθριτικοῖς δὲ νοσήμασι περιπεσὼν Ξενοκράτην ἀνθ' αὐτοῦ κατέστησε τῶν Πλατωνικῶν δογμάτων ἐξηγητήν. μετὰ δὲ τοῦτον Πολέμων † ἐπεὶ [καὶ ἦν αὐτὸς] ἐπὶ τοὺς λόγους τοῦ Πλάτωνος καὶ Κράτητος γέγονε καθηγητής· εἰς ὃν κατέληξεν ἡ ἀρχαία ἀκαδημία. τοῦ δὲ Κράτητος ἀκουστὴς ἦν Ἀρκεσίλαος ⟨ὃς⟩ τὴν μέσην ἀκαδημίαν ἐπινενόηκεν, ὅστις μέχρι σιγῆς ἐπέσχηκε. τούτου δὲ Καρνεάδης κατέστη 227 *διάδοχος ⟨ὃς⟩ τῆς νέας || ἀκαδημίας τὰς ἀρχὰς συνεώρακεν. οὗ Κλειτόμαχος μετέσχεν. εἰσὶ δὲ πρὸς ταύταις πάσαις ἀκαδημίαι δύο νεώτεραι, ὧν τῆς μὲν προτέρας προέστη Φίλων, Ἀντίοχος δὲ τῆς ἐφεξῆς. ἡγοῦμαι δὲ τῶν Σωκρατικῶν Ἀντισθένην πάνυ πολλῶν γενομένων οὐδενὸς [ἴσος ἦν] καταδεέστερον, ὃς τὴν Κυνικὴν εἰς τὸν βίον παρήγαγεν. οὗ Διογένης γέγονε ζηλωτὴς * * προσωμοιώθη κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα. τούτου δὲ Ζήνων ὁ Κιτιεὺς ἀκήκοεν, ὃς τὴν Στωικὴν φιλοσοφίαν ἐξεῦρεν. οὗ μετειλήφει τῶν λόγων Κλεάνθης. καὶ τούτου Χρύσιππος ἀκροώμενος τὴν ὁμοίαν ἀγωγὴν μετελήλυθε. τοῦ δὲ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἀκροατὴς γεγονὼς Ἀντιπάτρου καθηγητὴς γέγονε. τούτου δὲ Ποσειδώνιος ἠκροᾶτο. Ἀρίστιππος δὲ Κυρηναῖος ὢν τῆς Σωκρατικῆς ἀκροάσεως μετέσχεν, ἀφ' οὗ τὴν Κυρηναικὴν φιλοσοφίαν ἔγνωμεν. Ἀλλ' οὐδὲ τῶν Μεγαρικῶν ⟨τὴν⟩ Ἐριστικὴν δίκαιον παριδεῖν*

1 *νοσεῖ νοσήμασι*: c. II 2 *ἀντ' αὐτοῦ*, 3 *ἐπεὶ*: corruptum est. Fuit qui *ἐπήει καὶ αὐτός* coniceret, sed imperfectum obstat. Recte autem U uidit in *καὶ ἦν αὐτὸς* latere *καὶ ἦν Ζτος*, quod glossema est Polemoni ordine quarto adscriptum. 4 *Κραντςι*: c. VII 5 *Κραντςι*: c. VII ὃς⟩ priore uoce extrusum addidi. 6 *ἐπινενόηκε*: c. B. 8 ⟨ὃς⟩addidi. ⟨ὃ: corr. l, sed uereor ne ἧς scribendum sit. 9 *ταίτας πάσας*: 10 *νεώτεται*: c. U. 11 *τίς ἐφεξῆς*: c. III *τὸν Σωκρατικὸν Ἀντισθένην πάνυ πολλῶν γενόμενων οὐδενὸς ἴσος ἦν καταδεέστερος ὃς*: c. U. eiecto *ἴσος ἦν* quod glossema uidetur. Vid. schol. Eurip. Andr. 70 6 cf. prol. p. 18 13 *Κυνικὴν*] *νίκην*: c. III 14 post *ζηλωτὴς* lacunam indicaui. quam l *καὶ* inserto expleuit, sed opus est dicto, cuinam similem uitam instituerit cynicam. 15 *τὴν*] *τινα*: uolgo *καὶ τὴν*. 16 *τὸν λόγον*: c. I 19 *καθηγητικὸς*: c. VII 21 *ἔγνωμεν* corruptum puto 22 ⟨*τὴν*⟩ om. *Ἐριστικὴν*] *εὐεκτικὴν*: c. VII *παρεῖ* superscripto *δ*: c. III lacunae signum posui. Intercidisse E u c l i d i s mentionem statuit IV. Lacunae glossema ad

* * * [καὶ τῶν Σωκρατικῶν οὐδενὸς δεύτερος τὴν διάνοιαν
γεγονὼς] καὶ Στίλπωνα τὸν Μεγαρικὸν τῶν αὐτῶν δο || γμάτων 228
αἱρετιστήν. τούτῳ δὲ Μενέδημος ὁ Ἐρετριεὺς διείλεκτο,
ἀφ' οὗ Ἐρετρικὴ φιλοσοφία ἐπικέκληται. Φαίδωνα τὸν
Ἠλεῖον οὐδεὶς ἠγνόησε τῶν Σωκρατικῶν εἰς πρώτους ἥκειν
ὑπειλημμένον * * * * * * * * * * * [οὗπερ Ἀνάξαρχος ὁ
Ἀβδηρίτης τῶν λόγων εἰς μίμησιν ἀφικόμενος τῷ Πύρρωνι
καθηγήσατο Σκεπτικῆς ὧν φιλοσοφίας] * * * * * * *
* * * * * * * Ἀριστοτέλης δὲ Πλάτωνος πάνυ πολὺν χρόνον
συνδιαγεγονὼς δόγμασιν ἑτέροις ἑαυτὸν προσνενέμηκεν. ὅσπερ
Θεόφραστον προεστήσατο τῆς καθ' αὑτὸν αἱρέσεως καὶ τὸν
Στράτωνα προήγαγεν εἰς ἴδιόν τινα χαρακτῆρα φυσιολογίας.
* * * * * [Ἐπίκουρος δὲ κατολιγωρήσας ὥς τινες ὑπειλήφασι
τῆς κατὰ φιλοσοφίαν σεμνότητος ἐπί τινα τρόπον μετελήλυθεν οὐ πάνυ παρὰ τοῖς ἀκριβέσι τῶν φιλοσόφων εὐδοκιμώτατον. τούτου δὲ Μητρόδωρος ἠκροᾶτο.] * * * * * * *
* * * * * * [εἰσὶ δὲ τῶν γεννικωτέρων φιλοσόφων ἴνδικες
δύο, τινὲς μὲν Ἰταλιῶται, ἂν || Πυθαγόρας εὑρετὴς γεγένηται 229
καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἐλαίαν ἀκμάσας] * * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * * * * * ταύτης δὲ λέγεται κατάρξαι
Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἀπορητικὸς μᾶλλον ἢ δογματικὸς

l. 12 intrusum est. 1 *καὶ*] *ὡς*: 2 *ἠστίλπων*: c. U. 3 *εὑρετὴς ἦν*: c. U. *τού* superscr. *τ*: *Παρμενίδης ὁ Ἐρ.*: corr. III ad mrg. *διέδεκτο*: c. U. 4 *Φαίδρονα τὸν ἥλιον*: c. I 6 *ὑπειλημμένων*: c. VII Dixi de lacero et interpolato hoc loco prol. p. 18 *Ἀναξαγόρας*: c. Zeller H. Ph. I³ 779 adicienda est haec sententia extremo capiti cf. prol. p. XVIII. ubi. addus Euseb. P. E. XIV 17, 10. 8 *ὧν* fort. includendum, ut genetiuos a *καθηγήσατο* aptus sit. sed potest post *φιλ.* nomen intercidisse uelut *εὑρετής* 10 *ὅνπερ*: c. VII *Θεόφραστ* superscripto *ο*: cf. I. Marquardt Quaest. crit. in Galen. *π. ψυχῆς παθ.* p. 11 11 *τῆς κατὰ τῶν*: 12 *προήγαγεν*: *φυσιολόγως*: c. B. 13 *Ἐπίκουρος*: cf. prol. p. 17 sqq. 14 *ἐπὶ* uereor, ut recte tradatur, expectatur adiectiuum 17 de lacuna cfr. prol. p. 16 sqq. 18 *γενικωτέρων*: *εἶνδιχ δύο τιν μεν ἰταλειῶται* [*ῶται* compendiose]: latinam uocem agnouit U. [cf. Labbaei gloss. iur. p. 13 *ἴνδιξ*] qui idem glossema indicauit. 22 *Χενοφάν* superscripto *τ*: c. VII *ἀπορητικῆς*: — *δογματικῆς*:

τοῖς πολλοῖς εἶναι δοκῶν· μετὰ δὲ τοῦτον τοῖς αὐτοῦ βουλήμασιν εὐαρεστηθεὶς καὶ Παρμενίδης, ὃς τῶν ἀφανεστέρων ἐπιβεβηκέναι δοκεῖ. Ζήνων δὲ ὁ Ἐλεάτης τῆς ἐριστικῆς φιλοσοφίας ἀρχηγὸς μνημονεύεται γεγονώς. τούτου δὲ Λεύκιππος Ἀβδηρίτης ἀκουστὴς τὴν τῶν ἀτόμων εὕρεσιν ἐπινενόηκε πρῶτος. Δημόκριτος δὲ παρ' αὐτοῦ τὸ δόγμα παρειληφὼς μᾶλλον ἐκράτυνεν. οὗ Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης ζηλωτής, ὃς καὶ συστάτης τῶν κατὰ φιλοσοφίαν τεχνῶν. * * * * * *

4. *Ὠνομάσθη δὲ τῶν φιλοσοφιῶν ἡ μὲν ἐξ ἀνδρὸς*
230 *ὥσπερ τῇ κατ' Ἐπίκουρον συμβέβηκεν. ⟨ἡ δὲ⟩ || ἐκ τέλους [καὶ δόγματος] ὥσπερ ἡ εὐδαιμονική. ὁ γὰρ Ἀνάξαρχος τέλος τῆς κατ' αὐτὸν ἀγωγῆς τὴν εὐδαιμονίαν ἔλεγεν. ἡ δὲ ἐξ ἐνεργείας ὡς ἡ περιπατητική. ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης κατὰ τοὺς περιπάτους συνουσίας πρὸς ὁμιλητὰς ποιούμενος τῆς ἐπωνυμίας ταύτης κατηξίωκε τὴν κατ' αὐτὸν φιλοσοφίαν. αἱ δὲ δι' ἔνστασιν ὡς ἡ κυνικὴ* * * * *διαλεκτική. ἡ δ' ἀπὸ τόπου ὡς στωικὴ καὶ ἀκαδημαϊκή. αἱ δὲ ἀπὸ διαθέσεως ὡς σκεπτική. αἱ δὲ ἐξ ἀνδρὸς ⟨καὶ πόλεως⟩ καὶ δόγματος ὡς ἡ κατὰ Ἀρίστιππον ⟨Ἀριστίππειος⟩ μὲν ἀπὸ τοῦ εὑρηκό-*

1 *δοκῶν* e. s.: *δοκοῦσι* I 2 *οὗ τῶν*: c. VII 3 *ἀποβεβηκέναι*: c. B. *ἐλαιάτης*: c. I *ἐριστικῆς*] uolgo *εὐριστικῆς*. 5 *εὕρεσιν*: *αἵρεσιν* B. 8 *οὗ καὶ*: c. II *τέχνων*: lacunam indicaui, unde Anaxarchi Epicuri Metrodori memoria loco mota seruatur p. 31, 6–8, et 13—16 cfr. prol. l. l. 10 *ὡρίσθη*: 11 *εἰ κατ'*: uolgo *ἡ κατ'* *ἐπικουρίαν*: c. I ⟨*ἡ δὲ*⟩ addidi. 12 *καὶ δόγματος*: inclusi cfr. Schol. Aristot. ed. Br. p. 23b 25. 35b 6.
13 *κατ' αὐτὸν* fort. *καθ' αὐτὸν* *εὐαγωγῆς*: c. Zeller H. Ph. I3 780
14 *ἐξ ἐνεργείας*: ut I. Philopon. p. 35b 4 Br., proprium erat *ἀπό τινος συμβεβηκότος* schol. Arist. p. 23b 43, 35a 42. Ammon. in categ. ed. Ald. p. 3. cf. Simpl. in Ar. Cat. *Αγ ἢ ἀπὸ συμβεβηκότος ἐνεργείας.* *τὸν γὰρ Ἀριστοτέ* superscr. *λ*: c. VII 16 *κατ' αὐτὸν*: fort. *καθ' αὐτ.* 17 *αἱ δὲ*: uolgo *ἡ δὲ* *ὡς εἰκονικὴ*: c. II. lacunam indicaui cf. Laert. I 17 *οἱ δ' ἀπὸ τῆς περὶ τὰ ἤθη σχολῆς ἠθικοί. διαλεκτικοὶ δὲ ὅσοι περὶ τὴν τῶν λόγων τερθρείαν καταγίνονται.* 19 ⟨*καὶ πόλεως*⟩ inserui. 20 ⟨*Ἀριστίππειος*⟩ addidi. Inuenitur hoc adiectiuum apud Demetr. de eloc. 296.

τος, κυρηναϊκὴ δὲ ἀπὸ τῆς πόλεως ἧς ἐκεῖνος μετεῖχεν, ἡδονικὴ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς κατ' αὐτὸν φιλοσοφίας· τὸν γὰρ Ἀρίστιππον τὴν ἡδονὴν προηρῆσθαι ὁμολογοῦσιν. || 231

II. [περὶ τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς φιλοσοφίας.

1. Τὸ λογικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας τῶν ὕστερον γεγονότων τινὲς ὑπενόησαν προτετάχθαι, ἡγούμενοι δεῖν τοὺς μέλλοντας ἀκριβῶς φιλοσοφεῖν μὴ πρότερον τοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἐπιχειρεῖν πρὶν ὅ, τι τῶν ὄντων ἕκαστόν ἐστι γιγνώσκειν.]

2. οἱ μὲν γὰρ ἔφασαν τὴν φιλοσοφίαν εἶναι δύναμιν γνωστικὴν καὶ περιποιητικὴν ἀρίστου βίου (ἄριστον βίον εἰπόντες τὸ ζῆν ἕκαστον κατ' ἀρετὴν) οἱ δὲ ἄσκησιν ἀνθρώποις ⟨εἰς⟩ ἀρίστην ζωὴν ἐπιτηδείας τέχνης ὡρίσαντο (ἄσκησιν μὲν τὴν φιλοσοφίαν εἰπόντες, ἐπιτηδείαν ⟨δὲ⟩ τέχνην τὴν σοφίαν ὀνομάσαντες ἥ τίς ἐστι κατάληψις θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων). εἰσὶ δ' οἳ θεωρητικὴν ἕξιν αἱρετῶν καὶ φευκτῶν ὑπέλαβον χρῆναι μᾶλλον ὠνομάσθαι αὐτήν, αἱρετὰ μὲν τὰ ἀγαθὰ φήσαντες εἶναι, φευκτὰ δὲ τὰ κακά, καὶ ἀγαθὸν τὸ δι' ἑαυτοῦ αἱρετὸν ὠφελείας τῷ μετιόντι γιγνόμενον αἴτιον, κακὸν δὲ τὸ δι' ἑαυτοῦ ἐκκλινόμενον βλάβης καθιστάμενον αἴτιον. || 232

3. Μέρη δὲ τῆς φιλοσοφίας κατὰ τοὺς πλείστους ἀκρι-

3 προηρῆσθαι] προσκεκλῆσθαι: c. Heimsoeth. ὁμολογοῦσιν] μᾶλλον: c. U, qui perspexit ea uerba, quae in codice secuntur τινὲς ὑπενόησαν ad capitulum interpolatum statim sequens referenda esse. 4—9 Hoc capitulum huic loco nullo modo aptum ex scholastico usu margini adspersum in continuam scripturam male irrepsit, id quod animadversum est ab Usenero et dilucide traiectis illis τινὲς ὑπενόησαν comprobatur. 6 τινὲς ὑπενόησαν in cod. hic omissa, sed extremo priori capiti perperam adiecta ,sunt. προτετάχθαι: intelleguntur Stoici cfr. Sext. Pyrr. Hyp. II, 13. 9 ὅ, τι τούτων: c. U. cfr. infra p. 34,2. 13 ἀνθρώποις ἀρίστης ζωῆς: praepositio post ἀνθρώποις facile intercidit. 14 φιλοσοφίαν πάντες: c. U. ἐπιτήδειον τέχνην: 15 νομίσαντες: c. U. 16 εἰς δὲ: c. U. uolgo οἱ δὲ 17 ὠνόμασαν δὲ: c.U. 19 καὶ] τὸ:

βεστάτους εἶναι δοκοῦντας τρία παρειλήφαμεν, τό τε λογικὸν δι' οὗ καταμανθάνομεν τῶν ὄντων ἕκαστον κατ' οὐσίαν ⟨καὶ⟩ κατὰ συμβεβηκός, καὶ τὰς διαφορὰς τούτων πρὸς ἄλληλα καὶ τὰ τοιαῦτα γιγνώσκομεν. ⟨καὶ⟩ τὸ φυσικὸν δι' οὗπερ ἔστι καθορᾶν, τίς ἡ αἰτία τοῦ τάξει προϊέναι τῶν οὐρανίων τὴν κίνησιν ὅσα φέρεσθαι δοκεῖ, καὶ τίνες αὐτῶν ταχυτῆτες ἢ βραδυτῆτες πρὸς ἄλληλα καὶ ὅσα τούτων ἐστὶν ὅμοια. καὶ τρίτον τὸ πάντων ἀναγκαιότατον καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι χρησιμώτατον τὸ ἠθικόν, δι' οὗ μανθάνομεν ἀλλήλοις ὁμιλεῖν καὶ συμβάλλειν προσηνῶς, καὶ τοὺς μὲν θρασυτάτους ὑπεραίρειν οὐ μισοῦντες, ἀλλὰ καὶ † γελῶντες καὶ ἐλεοῦντες, τοὺς δὲ σπουδαιοτάτους καὶ ἐπιεικεστάτους στέργοντες, τούτων μὲν τὸν βίον ῥᾷονα καὶ [βέλτιον] τὰς πρὸς ἀλλήλους ἐντεύξεις ἀγαθὰς ποιουμένων, ἐκείνων δὲ τὸ ἦθος δυσπρόσο-
233 *δον καὶ παντάπασιν ἀνομίλητον τὸν βίον ἀπεργαζομένων.* ||

III. *περὶ αἱρέσεων.*

Τὴν αἵρεσιν ὑπολαμβάνουσί τινες εἰρῆσθαι τριχῶς, κοινῶς καὶ ἰδίως καὶ ἰδιαίτατα. κοινῶς μὲν τὴν τινὶ πράγματι τῶν κατὰ τὸν βίον συγκατάθεσιν, ἰδίως δὲ τὴν ἐν τέχνῃ, ἰδιαίτατα δὲ τὴν ἐν φιλοσοφίᾳ· κατ' ἔννοιαν δὲ τὴν αἵρεσιν εἶναι πρόσκλισιν δογμάτων πολλῶν πρὸς ἄλληλα συμφώνων ἢ πρὸς ἓν τέλος ἀναφερόντων. τέσσαρας δὲ ἐκεῖνοι τὰς γενικωτάτας νομίζουσιν [οἱ περὶ τούτων διειληφότες], μίαν μὲν τὴν δογματικὴν τὴν πολλοῖς συγκατατιθε-

2 *τὸν τῶν*: c. VII ⟨*καὶ*⟩ add. VII 4 ⟨*καὶ*⟩ add. VII 6 *φαίνεσθαι δοκεῖ*: c. U. 10 *συμβάλειν*: c. III 11 *ὑπερορᾶν*: c. U. *γελῶντες*: fort. *ὠφελοῦντες* U. 13 *ῥᾷον ἀσκεῖν βέλτιον*: corr. U. glossemate *βέλτιον* eiecto, quod ad *ῥᾷον* adscriptum erat. 14 *δισπρόοδον*: c. II 17 *εἱρεῖσθαι*: c. I 18 *μὲν τοῖς τινὶ*: cf. Sext. Pyrr. Hyp. I 16 *εἰ μέν τις αἵρεσιν εἶναι λέγει πρόσκλισιν δόγμασι πολλοῖς ἀκολουθίαν ἔχουσι πρός ἄλληλά τε καὶ φαινόμενα καὶ λέγει δόγμα τινὶ ἀδήλῳ συγκατάθεσιν κτλ.* 19 *σύνθεσιν*: 29 *τὴν φιλοσοφίαν*: c VII 21 *πρόσβλησιν*: *σύμφωνον*: c. III *εἶναι πρὸς*: c. U. uolgo *καὶ πρὸς* 22 *ἀναφέρων*: c. II *τέσσαρες δέ εἰσιν οἱ τὰς*: c. U. *οἱ — διειληφότες* inclusi 24 *κατατιθεμένην*: c. U., cf. Sext. Pyrr. Hypot. p. 5, 25 Bekk.;

μένην καὶ βεβαιωτικήν, ⟨δευτέραν δὲ⟩ τὴν σκεπτικὴν τὴν περὶ πάντων ζητητικήν. πρὸς δὲ τούτοις εἶναι τρίτην τὴν ἐριστικὴν τὴν διὰ σοφισμάτων νικᾶν ἐν τοῖς νείκεσιν ἐσπουδακυῖαν· σοφίσματα δὲ ⟨τὰ⟩ τοιαῦτα ὀνομάζουσιν, οἷον ‘ὅπερ εἰμὶ ἐγὼ οὐκ εἶ σύ, ἄνθρωπος δέ εἰμι, σὺ ἄρα οὐκ ἄνθρωπος,’ καὶ τοὺς τοιούτους μειρακιώδεις λόγους [καὶ] ἐριστικούς. μικτὴν δ' αἵρεσιν προσειρήκασι τὴν τισὶ μὲν δόγμασι συγκατατιθεμένην, περὶ πολλῶν δ' ἠπορηκυῖαν καὶ μὴ πάντα διεξιοῦσαν συγ || καταθετικῶς. εἶναι δὲ δογματικοὺς * * * 234 καὶ τοῖς Ἐπικούρῳ προορισμένοις, σκεπτικοὺς δὲ Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην καὶ Ἀνάξαρχον τὸν Ἀβδηρίτην καὶ τὸν ἄγαν ἠκριβωκέναι τὴν ἀπορητικὴν ὑποληφθέντα Πύρρωνα. ἐριστικοὺς δὲ κεκλήκασιν Εὐκλείδην καὶ Μενέδημον καὶ Κλειτόμαχον. τοὺς δὲ τὴν μικτὴν αἵρεσιν μετεληλυθότας ὑπάρχειν Ξενοφάνην μὲν περὶ πάντων ἠπορηκότα, δογματίσαντα δὲ μόνον τὸ εἶναι πάντα ἓν καὶ τοῦτο ὑπάρχειν θεὸν πεπερασμένον λογικὸν ἀμετάβλητον, τὸν δὲ Δημόκριτον ὁμοίως περὶ μὲν τῶν ἄλλων μηδενὸς ἀποφηνάμενον, ἓν δόγμα δὲ καταλελοιπότα τὸ περὶ τῶν ἀτόμων καὶ τοῦ κενοῦ καὶ τοῦ ἀπείρου.

IV. τίς ἀρχὴ φιλοσοφίας.

Ἀρχὴ δὲ λέγεται τριχῶς· ἡ μὲν ὡς αἰτιώδης, ἡ δὲ ὡς ἐν τρόπῳ συστάσεως, ἡ δὲ ἀποδείξεως. αἰτιώδης μὲν οὖν ἐστιν ἀρχὴ ὅταν ζητήσωμεν, τί ποτ' ἐστὶ τὸ πεποιηκὸς || 235 εἰς ἐπίνοιαν τοὺς πρώτους ἐλθεῖν φιλοσοφίας. ἐν τρόπῳ δὲ συστάσεως ὅταν ζητήσωμεν ποῖον μέρος ἐστὶ πρῶτον ⟨ὃ⟩

9, 15; 21, 19. 23. uit. infr. p. 35, 8 1 *βεβαιοτέραν*: c. U. ⟨*δευτέραν δὲ*⟩ addidi 4 ⟨*τὰ*⟩ addidi *νομίζουσιν*: 3 *νικήσεσιν*: c. VII 6 *καὶ* inclusi 8 *κατατιθεμένην*: 9 lacunam indic. III quae expleri possit hac sententia: *τοὺς ἀκολουθοῦντας τοῖς τε Πλάτωνι καὶ τοῖς Χρυσίππῳ καὶ τοῖς Ἐπικούρῳ προωρισμένοις.* 10 *δὴ*: c. II 12 *ἀποληφθέντα*: 14 *τὰ μικτὴν*: uolgo *κατὰ* *Ξενοφάντης* [compendiose]: c. VII 16 *μόνον ὃ*: c. II 18 *ἀποφηνάμενον ἔνδειγμα*: c. U. *καταλέ-λοιπα*: uolg. *καταλέλοιπε* 19 *καινοῦ*: c. I 26 ὃ om., rec. man. superscr.

ἐκ τῆς τέχνης συνέστηκεν· ἀποδείξεως δὲ ὅταν τὰ ὑφ' ἡμῶν κατασκευαζόμενα ἀποδεικνύωμεν. αἰτία δὲ φιλοσοφίας εὑρέσεώς ἐστι κατὰ μὲν Σωκράτη τὸ ταραχῶδες ἐν τῷ βίῳ καταπαῦσαι τῶν πραγμάτων.

V. περὶ σημείου. [Ex Sext. Pyrr. Hypot. II 100 sq.]

Σημεῖον τοίνυν οἱ μὲν διαλεκτικοί φασιν ἀξίωμα ἐν ὑγιεῖ συνημμένῳ προκαθηγούμενον ἐκκαλυπτικὸν τοῦ λήγοντος. τῶν δὲ σημείων τὰ μέν ἐστιν ἐνδεικτικὰ τὰ δὲ ὑπομνηστικά· ὑπομνηστικὸν μὲν οὖν ἐστιν ὅπερ συμπαρατηρηθὲν τῷ σημειωτῷ ἅμα τῷ φανῆναι τὸ σημεῖον καὶ τοῦ σημειωτοῦ ⟨ἀδηλουμένου⟩ εἰς γνῶσιν ἡμᾶς ἤγαγεν, ὁποῖόν ἐστιν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ· τοῦτον γὰρ ἰδόντες εὐθὺς γιγνώσκομεν
236 ὅτι ἐκ πυρὸς || γεγονώς ἐστιν. ἐνδεικτικὸν δέ ἐστι σημεῖον τὸ μὴ πρότερον συμπαρατηρηθὲν τῷ σημειωτῷ, οὗ διαφανέντος εἰς γνῶσιν ἀφικόμεθα τοῦ σημειωτοῦ, ὥσπερ ἐπὶ τῆς γάλα ἐχούσης εὐθὺς γινώσκομεν ὅτι τετοκυῖά ἐστιν.

VI. περὶ συλλογισμοῦ.

Συλλογισμὸς δέ ἐστι λόγος διδομένων ἀποκρίσεων παρὰ τῶν διαλεγομένων, συνάγων συμπέρασμα ἀπροσδόκητον, ὡς ἐν τῇ πολιτείᾳ παρὰ Πλάτωνι. τοῦ γὰρ Θρασυμάχου εἰρηκότος, ὅτι τὸ δίκαιόν ἐστι τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ποιεῖν, ⟨συνάγει ὁ Σωκράτης ὅτι καὶ δίκαιόν ἐστιν ἀσύμφορα⟩ αὐτοῖς προστάττουσιν ποιεῖν.

1 ἀποδείξεις δὲ :c. II 2 ἀποδείκνυμεν: 3 ἰσωκράτη c. U. καταπαύσας: c. VII cfr. Sext. Emp. Pyrr. hyp. I 12 ἀρχὴν δὲ τῆς σκεπτικῆς αἰτιώδη μέν φαμεν εἶναι τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀταρακτήσειν. Intercidisse uidetur sententia ad μὲν respondens. 6 διάλεκτοι: c. I 7 συνημμένον καὶ ἡγούμενον ἐγκαταληπτικὸν: corr. plurima Prantl Gesch. d. Log. I 609. 9 ὅπερ συνπαρατέθεικε τὸ σημεῖον ἅμα τῷ φανῆναι: καὶ τοῦ σημείου τοῦ εἰς γν. ἡμᾶς ἀγαγεῖν: 13 γεγονό superscr. τ: c. VII 14 ὃ μ. πρότ. παρατηρηθὲν τοῦ σημείου τοῦ διαφανέντος εἰς γνῶσιν ἀφικόμεθα τοῦ σημείου: 18 περὶ τῶν: c. Prantl. l. l. n. 67. 19 συναγωγῶν: c. VII 22 ⟨συνάγει — ἀσύμφορα⟩ ex Platon. rep. I p. 338 C sqq expleui.

VII. περὶ ὅρου. [Ex Sexto Emp. Pyrr. hypot. II 212].

Ὅρος δέ ἐστι λόγος σύντομος εἰς γνῶσιν ἡμᾶς ἄγων ἑκάστου πράγματος ἢ λόγος διὰ βραχείας ὑπομνήσεως ἐμ || 237
φανὲς ἡμῖν ἀπεργαζόμενος τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα· τῶν δὲ ὅρων οἱ μέν εἰσιν οὐσιώδεις, οἱ δὲ ἐννοηματικοί. || 239

VIII. περὶ κριτηρίου. [Ex Sexto Pyrr. hyp. II 14. 15].

Κριτήριόν ἐστι πράγματος διαγνωστικὴ κατανόησις. κριτήριον δέ ἐστι διττόν· τό τε ᾧ χρώμενοι βιοῦμεν καὶ τὸ περὶ ὑπάρξεως καὶ ἀνυπαρξίας. λέγεται δὲ τὸ κριτήριον τριχῶς, κοινῶς ἰδίως ἰδιαίτατα. || 238

IX. περὶ ἀληθοῦς. [Ex Sexto Pyrr. hyp. II 81 sq.]

Ἀληθές ἐστι τὸ ἀντικείμενόν τινι. διηλλαγμένον δὲ τὸ ἀληθὲς τῆς ἀληθείας τριχῶς οὐσίᾳ συστάσει δυνάμει. οὐσίᾳ μὲν ἐπειδὴ τὸ ἀληθὲς ἀσώματόν ἐστιν (ἀξίωμα γάρ ἐστι καὶ λεκτόν), ἡ δὲ ἀλήθεια σῶμά ἐστιν. ἐπιστήμη γὰρ πάντων ἐστὶν ⟨ἀποφαντικὴ⟩ ἀληθῶν, ⟨ἡ⟩ δὲ ἐπιστήμη πῶς ⟨ἔχον⟩ ἡγεμονικόν ἐστι, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν πνεῦμα εἶναι δοκεῖ ὅπερ σωματοφυὲς μάλιστα ἂν εἰκότως δοκοίη. συστάσει δὲ διήλλακται ταῦτα τῷ τὸ μὲν ἀληθὲς ἁπλοῦν εἶναι, οἷον ‛ἐγὼ διαλέγομαι' τὴν ⟨δ'⟩ ἀλήθειαν ἡμῖν εὑρῆσθαι περιληπτικὴν οὖσαν πάντων ἀληθῶν. δυνάμει δὲ ἐξήλλακται τῷ τὸ μὲν ἀληθὲς καὶ φαύλῳ τινὶ ἐπιγίνεσθαι ‛λέγει γάρ ποτε ἀληθῶς καὶ ὁ μὴ πάνυ ἐσπουδασμένος' τὴν δὲ ἀλήθειαν μόνοις ἔντροφον εἶναι τοῖς παράπαν οὖσι σπουδαίοις. || 237

8 βιῶμεν: c. VII   16 καὶ ἀντικείμενον: c. I cfr. Sext. Emp. adu. math. VII 110   διηλαγμένον: c. I   15 ἐστὶν. ἀληθῶν δ' ἐπιστήμη: — πῶς ἡγεμονικόν ἐστι: [tituli instar superscr.]   18 σωματοφυῆ: c. VII   δοκῇ, ἡ σύστασις δὲ: τὸ τὸ μὲν: c. I δῆλον εἶναι: 20 (δ') inserui   εὑρεῖσθαι: 21 ἀγαθῶν: 24 τοῖς τρόπον εἶναι:

X. περὶ διαιρέσεως.

Τὴν διαίρεσιν ὑπολαμβάνουσι χωρισμὸν εἶναι τῶν συνεληλυθότων εἰς ἕν. διαιρεῖσθαι δὲ νομίζουσιν ὀνόματα εἰς σημαινόμενα καὶ ὅλον εἰς μερικὰ μέρη καὶ γένη εἰς εἴδη καὶ ⟨εἶδος εἰς τὸ καθ' ἕκαστον⟩ * * * † διαφορὰς εἰς τὸ καθ' ἕκαστον καὶ εἰς συμβεβηκότα.

239 XXVIII. περὶ ἀποδεικτικῆς [ex Sexto Emp. Pyrr. hyp. II 157].

Ἐπειδὴ δοκεῖ τῷ λογικῷ μέρει τῆς φιλοσοφίας προσήκειν ὁ περὶ τῶν ἀναποδείκτων λόγος, εὔλογόν ἐστι καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν. ἀναποδείκτους καλῶ συλλογισμοὺς τοὺς διὰ τὰς . . . . τὴν ἀπόδειξιν ἢ οὐ δεομένους ἑτέρου μηνύματος. εἰσὶ δὲ οὐδε· ⟨πρῶτος⟩ ὁ ἐκ συνημμένου καὶ ἡγουμένου τὸ λῆγον [ὃ] ἐπιφέρων, οἷον '⟨εἰ⟩ ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἔστιν· ⟨ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἄρα ἔστιν.⟩'. δεύτερος δὲ ὁ ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ λήγοντος τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμένου ἐπιφέρων, οἷον '⟨εἰ⟩ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ⟨οὐκ ἔστι δὲ φῶς, οὐκ ἄρα ἡμέρα ἔστιν⟩' τρίτος δὲ ὁ ἐξ ἀποφατικῆς συμπλοκῆς καὶ ἑνὸς τῶν ἐκ τῆς συμπλοκ῀ς τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ ἐπιφέρων, οἷον 'οὐχὶ

1 cf. Sext. Empir. Pyrr. hypot. II 213, [Galeni] defin. p. 343 4 *σημαίνοντα* e. sil.: c. I *μέρη κακὰ γένη ἰδικὰ διαφορὰς κτλ.* Verba corruptissima ni fallor sic restituenda sunt *καὶ εἶδος εἰς τὸ καθ' ἕκαστον καὶ ὁμώνυμον εἰς διαφορὰς καὶ οὐσίαν εἰς συμβεβηκότα*, cfr. Bekkeri Anecd. p. 279, 8 sqq. 7 de capitis ordine cfr. prol. p. 11 sqq.

10 *ἀναποδείξεων*: sed de lectione dubito, cum Barocc. et I habeat *ἀναποδείκτων*, uolgo *ἀποδείξεων* 11 *τούτου* Laur. Bar.: c. VII

12 Laur. spat. 9 litter. indicat, Bar. post *τὰς χ* rasuram exhibet relicto spatio 10 litterarum. Latet fortasse *δι' αὐτῶν συνάγοντας τὴν ἀπόδειξιν* 13 *οὐδεν* Bar. ⟨*πρῶτος*⟩ add. VII *οὐκ ἐκ* L., Bar.: c. VII *συνηγμένου* Bar.: *τοῦ ἡγουμ.* Bar. 14 *τὸ λόγον ὃ* L.: *τὸ λόγον ᾧ* Bar.: c. VII *ἐπιφε* . . . . . . spat. 6, 7 litt. relicto Bar.: ⟨*εἰ*⟩ addidi. *φῶς ἄρα* Bar. 15 ⟨*ἀλλὰ — ἔστιν*⟩ addidi *δεύτερος* usque ad *ἔστιν* l. 18 om. Bar.: *ἐξ ἀνημένου* L.: 16 *τὸν ἀντικειμ.*: c. VII ⟨*εἰ*⟩ add. VII ⟨*οὐκ ἔστιν*⟩ addidi 19 *ἀποφαντικῆς* L. corr. Bar. *καὶ* ante *ἑνὸς* om. Bar.: *ἐν τῇ συμπλοκῇ* L. Bar. 20 *οἷον*] *οὗ* L.:

ἡμέρα ἔστι καὶ νὺξ ἔστιν· ⟨ἡμέρα δὲ ἔστιν, οὐκ ἄρα νὺξ ἔστιν⟩' τέταρτος δὲ ⟨ὁ⟩ ἐκ διεζευγμένου καὶ ἑνὸς τῶν ⟨ἐπεζευγμένων⟩ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ ἐπιφέρων, ⟨οἷον⟩ 'ἤτοι ἡμέρα ἔστιν ἢ νὺξ ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν, οὐκ ἄρα νὺξ ἔστιν.' πέμπτος ὁ ⟨ἐκ⟩ διεζευγμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου ἑνὸς τῶν ἐπεζευγμένων [τοῦ ἀντικειμένου] τὸ λοιπὸν ἐπιφέρων, οἷον '⟨ἤτοι⟩ ἡμέρα ἔστιν ἢ νὺξ ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡ νὺξ οὐκ ἔστιν, ἡμέρα ἄρα ἔστιν.'

XXVII. περὶ τοῦ φυσικοῦ. 240

1. Ὅσα μὲν εἰκὸς ἦν περὶ τῶν συντελούντων εἰς τὸ λογικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας εἰπεῖν [ἐν] ἑτέρωθι διῆλθον διὰ πλειόνων. ἡμεῖς δὲ συντομώτατα περὶ τούτων διαλεχθέντες νῦν μετίωμεν ἐπὶ τὰ φυσικώτερα. καὶ περὶ τούτων εἰ λέγοι τοῖς πᾶσι ῥᾳδίως ἐπιτιμῶντες * * * μὴ πάνυ δυσχεραίνειν. καὶ περὶ τούτου δυνατοὶ εἶναι νομίζομεν ἐμφανῆ καθιστάναι καὶ τοῖς πρῶτα μαθοῦσιν. οὕτως ἂν ὑπολαμβάνομεν διὰ ῥαστώνης ὑπάρχειν ἀπὸ τούτων τὰ προτέλεια τῶν κατὰ φυσιολογίαν. συμπάντων τοίνυν πρότερον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῶν τε δραστικῶν καὶ τῶν ὑλικῶν ἡμμένων τῆς φυσικῆς πραγματείας ὡσαύτως ἡμῖν, εἰκότως διανοη-

om. Bar. οὐχὶ καὶ L. Bar : deleui dittogr. seq. litterae ⟨ἡμέρα — ἔστιν⟩ addidi 2 ⟨ὁ⟩ add. VII διαζευγμένου L. Bar.: ἑνὸς om. Bar.: ⟨ἐπεζευγμένων⟩ addidi 3 τῶν ἀντικειμένων L. Bar.: τοῦ λοιποῦ usque ad l. 6 ἀντικειμένου] om. Bar. ⟨οἷον⟩ addidi ἤτοι] εἰ τοίνυν L. ἡμέρα ἐστὶ ἢ νύξ οὐκ L. 4 ἀλλὰ μὴν ἡμέρα οὐκ ἐστὶ νύξ ἄρα ἐστι L. ⟨ἐκ⟩ add. VII 5 διεζευγμένος L. c. VII τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ L.: 6 τοῦ ἀντικειμένου inclusi τοῦ λοιποῦ L. Bar.: ⟨ἤτοι⟩ addidi ἡμέρα ἐστι, νύξ ἐστιν ἀλλὰ μὴν ἡ νύξ οὐκ ἔστιν ἡμέρα οὐκ ἔστι L. Bar. 11 ἐν ϑ ἑτέρω: c. U. 12 διαλεχθέντες συμμετρίᾳ μὲν: uerbum enuntiato reddidit U. 13 καὶ περὶ τούτων εἰ λέγοι: hinc sensum non elicui. 15 δυνατὸν: 16 ὑπολάβωμεν: διὰ ῥαστώνην: 18 φιλοσοφίαν: λαμβάν (τ suprascr.): c. U. similiter corruptum συμβαίνει pro λαμβάνει inuenitur apud Theophr. fragm. XII, 10 p. 153 W. post τοίνυν τῶν intercidisse uidetur. 19 τῶν] τε καὶ: sed τε uerisimiliter ex τ̄ corruptum est. ἡμμένων] ἠγμένων c. U. 20 ὡσαύτως] τούτοις: c. U.

θέντες, ἁρμόττειν νομίζομεν ἀπὸ τούτων ⟨τὴν⟩ ἀρχὴν ποι-
εῖσθαι τῶν λόγων. εἰρηκότων τοίνυν ἐκείνων ὡς τὸ πάντων
241 δραστικώτατον αἴτιον τῶν ὄντων καὶ γινομένων ἐστὶ θεὸς‖
καὶ κόσμου ὡς εἰπεῖν ποιητής, Πλάτων μὲν οὖν καὶ Ζήνων
ὁ Στωικὸς περὶ τῆς οὐσίας τοῦ θεοῦ διεληλυθότες οὐχ ὁμοίως
παρὰ ταῦτα διενοήθησαν, ἀλλ' ὁ μὲν Πλάτων θεὸν ἀσώ-
ματον, Ζήνων δὲ σῶμα περὶ τῆς μορφῆς μηδὲν εἰρηκό-
τες. Ἐπίκουρος δὲ ἀνθρωπόμορφον τοῦτον ὑπέλαβεν. Οἱ
Στωικοὶ δὲ ἰδίαν μὲν ἰδέαν οὐκ ἔχειν διηνεκῶς, πνεῦμα δὲ
πυρῶδες ὁμοιούμενον πᾶσι ῥαδίως, οἷς ἂν προσρυῇ. τόπον
δὲ κρατεῖν ὡρισμένον καὶ κινεῖσθαι μεταβατικῶς μὲν Ἐπί-
κουρος αὐτὸν εἰπεῖν ἐπεχείρησεν. οἱ δὲ Στωικοὶ ἔμφυτον
μὲν ἐπὶ πάντων διήκειν, ὁμοιούμενον δὲ ἑκάστῳ κινούμενον
καὶ μεταλλάττειν, προνοεῖν τε τῶν ἁπτομένων κατ' ἀρετήν.
οἱ Στωικοὶ δὲ καὶ διοικητικὸν τὸν θεὸν εἰρήκασι. Μηδενὸς
δὲ τῶν ἁπάντων ἐπιμέλειαν ἔχειν Ἐπίκουρος δυσχυρίζεται
λέγων τὸ μακάριον καὶ ἀδιάφθαρτον οὔτ' αὐτὸ πράγματα
242 ἔχειν οὔθ' ἑτέρῳ παρ‖έχειν, ἀγαθὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις
τὸν θεὸν διατελεῖν. Πλάτων δ' ὑπειληφὼς καὶ πάντων συλ-
λήβδην τῶν κατὰ τὸν βίον καθηγητικὸν οὐκ ἄλλον νενόμικεν.

Τὸν κόσμον οἱ μὲν γενητὸν εἶναι νομίσαντες τὸν θεὸν ἔφασαν γενονέναι τούτου δημιουργόν. ἀλλ' οἱ μὲν γενητὸν εἶναι συγκεχωρηκότες οὐχ ὁμοίως περὶ τοῦ τέλους κεκρίκασιν. ἀλλὰ Πλάτων μὲν ἀνώλεθρον εἶναι νομίζει καὶ ἀθάνατον διὰ τὴν εὐτεχνίαν τοῦ πεποιηκότος. Στωικοὶ δὲ φθορᾶς ἐπιδεκτικὸν εἶναι ⟨καὶ⟩ διὰ πυρὸς γίνεσθαι τούτου τὴν με-

1 νομίζομεν αἱ πρὸ τοῦ ἀρ (τ, χ supra): c. U. 2 ὡς] πρός: 4 κόσμου] νῦν μοι: ὡς ἡμῖν ποιητής: c. VII οὖν uidetur inlatum esse, quod a Platone nouam incohabant sententiam 5 οὐχ ὁμοίως] οὐ κόσμον: cfr. l. 23. παρὰ [compend.] ταῦτα: f. περὶ ταύτης 7 περὶ δὲ: 10 προσερρύη: 11 ὁρισμένον: c. I 13 ἐπὶ: uolgo διὰ 14 ἁπτομένων corruptum est 15 διηγητικὸν: c. VII 16 δὲ ἰσχυρίζεται: c. U. qui idem post εἰρήκασι interpunxit. 17 οὔταυ πραγμά (τ supra): 19 ὑπείληφε: 20 οὐκ ἄλλον: fort ἀργὸν cf. Minut. Felix XIX 18. νενέμηκε: c. I 22 ἄλλοι μὲν: 23 οὐκ ὠμοῖς: c. I 26 ⟨καί⟩ add. II.

ταβολὴν εἰς τὸ ἄπειρον χεομένου, κατά τινα χρόνον τῆς ὕλης ἀναπαυομένης καὶ τῆς ⟨κινήσεως⟩ ἀπόληξιν λαμβανούσης. αὖθις δὲ τῶν ὄντων ἀνανεουμένων ἐκ πυρὸς καὶ μεταβαλλόντων κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν τῶν ἄλλων στοιχείων φύσιν καὶ πάλιν συγκρινομένων καὶ σωματοποιουμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατὰ πάντα ἐκ νέας κοσμοποιούμενον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὑπολαμβάνοντες εἶναι τὸν θεὸν τῶν ἁπάντων δημιουργὸν αὐτῷ μόνῳ τὴν αἰτίαν τῶν γιγνομένων προσάπτειν ἐπικεχειρήκασι. Πλάτων δὲ καὶ τὰς ἰδέας εἰσήγαγεν † εἰς
ὅσα μὲν ἀπεργάσασθαι δύναται εἰσά ‖ γουσι δὲ καὶ τὴν ἄποιον 243
ὕλην ὡς οὐκ ἄνισα τὰ καθ' ἕκαστα συντελεῖσθαι διδόασιν ἀλλὰ ταύτης τε ὑπ' αὐτῆς τὰ ἀποτελέσματα γίγνεσθαι.

2. Καὶ περὶ μὲν τῆς δραστικῆς * * * διεξελθεῖν ἂν εἴη καιρός. οἱ φυσικοὶ περὶ ταύτης εἰπόντες εἶναι μὲν ἀρχὴν ὑλικὴν ἅπαντες ὁμοίως δεδώκασιν, οὐ μὴν ἅπαντες εἶναι τὴν αὐτήν. ἀλλὰ Φερεκύδης μὲν ὁ Σύριος γῆν εἶναι ταύτην ἐνόμισε, Θαλῆς δὲ ὕδωρ, Ἀναξίμανδρος δὲ τὸ ἄπειρον, Ἀναξιμένης δὲ καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα, πῦρ δὲ Ἵππασος ὁ Μεταποντῖνος, Ξενοφάνης δ' ὁ Κολοφώνιος γῆν καὶ ὕδωρ. Ἵππων δὲ ὁ Ῥηγῖνος πῦρ καὶ ὕδωρ [καὶ ἀέρα], Οἰνοπίδης δὲ ὁ Χῖος πῦρ καὶ ἀέρα, Ὀνομάκριτος δὲ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς γῆν καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ οἱ Στωικοὶ δὲ τέσσαρα στοιχεῖα γῆν καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα, Ἀριστοτέλης δὲ τούτοις προσέθηκε καὶ τὸ κυκλοφορητικὸν σῶμα. Ἐμπε-

2 καί τινα: c. B. ⟨κινήσεως⟩ add. B. ἐπὶ λῆξιν: 3 ἀνανευομένων: c. B. μεταβάλλον: c. VII. 5 συγκρινόμενον καὶ σωματοποιούμενον: c. VII 6 κοσμοποιούμενον scil. τὸν κόσμον cf. 40, 26 7 τὸν ἀπάντων: c. VII πλάντων: c. I 9 ἐπιχειρήκασι: εἰς ὅσα, quae secuntur corrupta atque fortasse interpolata sunt. 10 εἰσάγουσι — ὕλην huc non quadrant; quae secuntur ὡς οὐκ ἂν ἴσα [sic discernendum uidetur] τὰ καθ' ἕκαστα συντελεῖσθαι δίδωσιν [‚concedit' uelut infra l. 15] ad ideas referenda esse uidentur, cetera autem plane sensu carent. 13 -- p. 42, 11 ex Sext. Pyrr. hyp. III 30-32. Post δραστικῆς intercidit hoc enuntiatum τοσαῦτα νῦν ἀρκέσει, περὶ δὲ τῆς ὑλικῆς cf. Sext. Emp. Pyrr. hyp. III 30.

τ
14 οἱ κυνικοί: 16 ταύ uolgo ταῦτα 17 τὸ ἀὴρ: VII δὲ ἄπειρον 18 Ἱππείας: fort. ipsius compilatoris errore 20 [καὶ ἀέρα] del. I Οἰνοπίων: c. B. 21 ὁ δημόκριτος δὲ ἐν τοῖς σοφικοῖς: 23 κυκλοφορικὸν

δοκλῆς δὲ τέτταρσι στοιχείοις προσήγαγε ⟨φιλίαν καὶ νεῖκος⟩,
τῶν μὲν τεσσάρων στοιχείων ὑλικῶν ὄντων ⟨καὶ⟩ τῆς φιλίας
244 ταῦτα συγκρινούσης, τοῦ δὲ νεί || κους διαλύοντος καὶ διακρί-
νοντος· Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος τὰς ἀτόμους ἀρχὰς
πάντων νομίζουσιν, Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς καὶ [ὁ]
Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνὸς ἀνάρμους ὄγκους τὰς ἀρχὰς ὑποτί-
θενται τῶν ὅλων, Ἀναξαγόρας δὲ ὁ Κλαζομένιος τὰς ὁμοιο-
μερείας, Διόδωρος δὲ ὁ Κρόνος ἐπικεκλημένος ἀμερῆ καὶ
ἐλάχιστα σώματα, Πυθαγόρας δὲ τοὺς ἀριθμούς, μαθημα-
τικοὶ δὲ τὰ πέρατα τῶν σωμάτων, Στράτων δὲ ὁ φυσικὸς
προσωνομασμένος τὰς ποιότητας.

3. Ἀρχὴν δὲ καὶ αἰτίαν τινὲς μὲν ᾠήθησαν μηδὲν
ἀλλήλων διαφέρειν, τινὲς δὲ τὴν ἀρχὴν καθηγητικὴν πάντων
εἶναι νομίζουσιν οὐκ αἰτίαν οὖσαν τοῦ παντὸς ἀποτελέσμα-
τος. τὸ δὲ ἐν ἑκάστῳ πρῶτον εἶναι δοκοῦν τὸ αἴτιον ἡγή-
σαντο καθεστάναι, δι' ὃ γίγνεται τὰ ἀποτελέσματα. αἴτια δὲ
245 ὑπέθεντο τέσσαρα, προκαταρκτικὸν ὃ πεποιηκὸς || παρα-
μεμένηκεν, καὶ ⟨συνεκτικὸν⟩ οὗ παρόντος τὸ ἀποτέλεσμα
πάρεστι καὶ πεπαυμένου παρενήλλακται καὶ αὐξανομένου εἰς
ἐπίδοσιν πρόεισι καὶ μειουμένου ἐλαττοῦται, τὸ δὲ συναί-
τιον ὑπάρχειν ἔφασαν ὅπερ τὴν ἴσην δύναμιν συμβάλλεται
πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα ὡς ἐπὶ τῶν ἀροτικῶν βοῶν, συνερ-
γὸν δὲ δοκεῖ τὸ μικρὰν ῥοπὴν πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα εἰσάγον
ὡς ἐπὶ δυοῖν δοκὸν ἅμα φερόντων δυσκόλως, καὶ ῥᾷον οἰσόν-
των, εἰ τρίτος ἐπιγίνοιτο συνδιακουφίζων.

1 τέτρασι: ⟨φιλίαν καὶ νεῖκος⟩ add. VII 2 ⟨καὶ⟩ addidi 5 [ὁ] del. I
6 ἀνόρμους: 7 ὑποτιθέντες: c U. ὅρων: c. B. 9 τοῦ ἀριθμοῦ:
11 προωνομασμένας: 12 ex Sext. Empir. Pyrr. hyp. III 10. 16
13 τινὲς μὲν c. III 14 ἐπιτελέσματος τῷ δὲ: 15 ἡγήσατο καθεστάναι
διό: c. I. 16 αἰτίας δὲ ὑπέθεντο τέσσαρας: c. VII 17 εἰ καταρκτι-
κὸς: c. VII ὁ πεποιηκὼς· 18 ⟨συνεκτικὸν⟩ addidi οὐ παρ. c. III
19 παρενήλακται καὶ αὐξομένου: 20 ἢ ἐλλάτω τὸν συναίτιον: 21
ὅπερ] ἀπὸ: 22 συνεργεῖν: 24 ἐπιδεῖν: c. VII δοκεῖν ἀμφοτέροιν:
φερόντων dispexit Heimsoeth ὁ δυσκόλος καὶ ῥᾴον οἰσόντων. ἢ
τρίτος 25 ἐπείγετο: c. U.

XI. *περὶ φύσεως.* [Partim ex Plut. pl. phil I 1 et 30.] 246

Φύσιν τινὲς εἶναι λέγουσι πνεῦμα ἔντεχνον ὁδοποιητικόν. ἄλλοι δὲ τὴν τῶν σωμάτων σύγκρισιν εἶναι καὶ διάκρισιν τὴν φύσιν ὑπολαμβάνουσιν. Ἀριστοτέλης δὲ ἀρχὴν [τε] κινήσεως καὶ ἠρεμίας ἐν ᾧ πρώτως ἐστὶν, καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκὸς γεγενῆσθαι νομίζει. φυσικὰ δὲ εἶναι λέγει τὰ περὶ τὸν ἀέρα, φυτὰ, ζῶα καὶ τὰ τοιαῦτα.

XII. *περὶ διαφορᾶς στοιχείων καὶ ἀρχῆς.* 245
[Ex Plut. I 2.]

Τῶν ἀπὸ Ἰωνίας φιλοσόφων οὐδὲν διαλλάττειν αὐτὰ νομιζόντων Πλάτων πλεῖστον διενηνοχέναι ταῦτα κέκρικε τῆς [μὲν] ἀρχῆς. καὶ γὰρ οὐδὲν εἶναι πρότερον, ἀφ' οὗ γεννᾶσθαι ταύτην συμβέβηκε. τῶν δὲ στοιχείων προτέραν εἶναι τὴν ἀειδῆ καὶ ἄμορφον οὐσίαν, ἣν οἱ μὲν ἄποιον ὕλην εἶναι, οἱ δὲ ἐντελέχειαν καὶ στέρησιν ὀνομάζουσιν. ἔτι δὲ τὰ μὲν || 246
στοιχεῖα εἶναι μὲν σύνθετα καὶ ἀποτελέσματα, τὴν δ' ἀρχὴν οὐδετέραν τούτων ὑπάρχειν. ὥστ' εἰκότως ὁ Πλάτων τὴν ἐν τούτοις παραλλαγὴν κατειληφὼς ἀποφαίνεται.

XIII. *περὶ κινήσεως.* [Ex Sexti Pyrr. hypot. III 64 sqq.] 247

Τὴν κίνησιν σχεδὸν τῶν φιλοσόφων πάντες οἱ ἀκριβέστατοι γίνεσθαι νομίζουσιν. εἶναι γὰρ τὴν μὲν τοπικὴν μετάβασιν, ὅταν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἕτερον φαίνηταί ⟨τι⟩ μετα||βαῖνον, τὴν δὲ φυσικὴν, ὅταν ἢ ἕτερον ἐξ ἑτέρου γιγνό- 247
μενον, ἀποφαίνονταί τινες. τρίτον δὲ τὴν γένεσιν, ὅταν ἐξ οὐκ ὄντων γένηταί τι. τὴν δὲ φθορὰν, ὅταν ἐξ ὄντος πρὸς

2 *λέγουσ*: c. I 3 *εἴσκρισιν*: c. II 4 *Ἀριστοτέλης* phys. II 1 p. 192 b 21 5 *τε* ex insequente *κ* ortum deleui. 6 *καὶ ἠρεμίας*] *εἴρηκεν*: *ἐν πρῶ(τ) ἐστὶν*: sed I *ἐν ὡς πρῶτον* 6 *γεγενεῖσθαι*: c. I *νομίζων*: *τ περὶ*: c. II 11 *διενήνοχεν*, *χ* super o scripto: c. VII 12 *μὲν* inclusi *ἀφ' ἧς*: 13 *ταύτης* [compend.] *συμβέβη δὲ στοιχ.*: 16 *στοιχεῖα εἰ*: 22 ⟨*τι*⟩ adieci 23 *ὅταν εἰς*: 25 *γένηταί τις*: c. VII *τὴν διαφορὰν*: *ἐξόντος*: distinxit III

τὸ μὴ εἶναι καθίσταται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀπογιγνομένων ζώων, τὴν δ' αὐξητικὴν, ⟨ὅταν⟩ ἀπὸ βραχέος τι πρὸς τὸ μεῖζον προίηται. τὴν δὲ μειωτικὴν, ὅταν ἐκ μειζόνος βραχύνηταί τι καὶ πρὸς ἔλαττον μεταρμόζηται.

XIV. περὶ σωμάτων. [Ex Sexti Pyrr. hypot. III 38 sqq.]

Σῶμα τινῶν ὑπολαβόντων τὸ οἷόν τε ποιεῖν ἢ πάσχειν, ἕτεροι τὸ τριχῇ διαστατὸν μετὰ ἀντιτυπίας τὸ σῶμα καθεστάναι φασίν. εἶναι μὲν γὰρ σημεῖον οὗ μέρος οὐδὲν, ἐπιφάνειαν δὲ τὸ μήκους καὶ πλάτους μετέχον, τοῦτο δὲ ὁπόταν βάθος προσλάβῃ σῶμα νομίζουσιν εἶναι. τινὲς δὲ τὰ πέρατα σώματα εἶναι ὑπειλήφασιν.

254

XV. περὶ ψυχῆς.

Πολλὴν μὲν ἔστιν εὑρεῖν παρὰ τοῖς προτέροις ἀντίρρησιν περὶ τῆς ψυχῆς γενομένην. ἀλλ' ὅμως ἵνα μὴ τὸν τῆς εἰσαγωγῆς τρόπον ὑπερβαίνειν δοκῶμεν, τὰ πᾶσιν εἰρημένα περὶ ταύτης διεξιόντες, ὅσα τοῖς ὀνομαστοτάτοις εἰρῆσθαι περὶ ταύτης νομίζομεν ὡς ἐν βραχέσι πειρώμεθα λέγειν. ψυχὴν τοίνυν οἱ μὲν πνεῦμα παντὶ τῷ σώματι παρεγκείμενον ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἧττον νομίζουσιν εἶναι (οὗτοι δὲ οἱ περὶ τὸν Ἀσκληπιάδην εἰσίν) ἄλλοι δὲ δύναμιν, δι' ἧς ζῶμεν. οἱ δὲ κινήσεως ἀρχὴν πάντων ⟨τῶν⟩ γινομένων τε καὶ τῶν ὄντων. Ἐπίκουρος δὲ τὸν ἐφελκόμενον ἔξωθεν ἀέρα διὰ τῆς εἰσπνοῆς τὴν ψυχὴν ὑπέλαβεν. τὴν δὲ οὐσίαν ταύτην οἱ μὲν ἀσώματον ἔφασαν, ὡς Πλάτων, οἱ δὲ σώματα κινοῦντα, ὡς Ζήνων καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ. πνεῦμα γὰρ εἶναι αὐτὴν
255 *ὑπενόησαν καὶ οὗτοι. θνητὴν μὲν ψυχὴν ὁ Ἐπίκουρος || καὶ*

1 *καθίσταται*: 2 ⟨ὅταν⟩ add. VII. 3 *προίεται*: 4 *μεταρμόζεται*: c. II. 6 *τὸ εἴτε ποιεῖν εἴτε πάσχειν*: 10 *βάθος*] *μεγέθους*: Nouissima sententia ex Sexti l. l. § 44 petita esse uidetur: *εἰ δέ τις σώματα εἶναι τὰ πέρατα λέγοι, σύντομος ἔσται κτλ* 13 *ἀντίρησιν*: 14 *ὅμως εἶναι μὴ*: 15 *δοκεῖν μὲν*: 18 *παρακείμενον*: sic uolgo 21 ⟨τῶν⟩ addidi 24 *κινεῖν* cf. Longin. ap. Euseb. P. E. XV p. 823ᵃ *ταύτην*: 26 *ὡς Ἐπίκουρος*: —

Δικαίαρχος ᾠήθησαν, ἀθάνατον δὲ Πλάτων καὶ οἱ Στωικοί. ἀλλ' ὁ Πλάτων ἀεικίνητον καὶ οὐδέποτε διαφθαρησομένην. οἱ Στωικοὶ δὲ καθ' ἑκάστην τοῦ κόσμου μεταβολὴν διαμένειν ἀθάνατον, ἕως ἂν ⟨ᾖ⟩ ἡ τοῦ κόσμου μεταβολὴ συστᾶσα, * * * καὶ ταύτην τυχεῖν διαφθαρῆναι. τοῖς δὲ σώμασι συνδεῖσθαι νομίζουσιν οἱ μὲν αὐτοφυεῖς καὶ κινήσεως ἐγκρατεῖς οὔσας ὥστε ταὐτὰ πασχούσας τῷ * * * ἐπιθυμεῖν ἡδονῶν τῶν διὰ τῶν σωμάτων αὐταῖς προσγινομένων. οἱ δὲ κατὰ θεὸν ἐγγίνεσθαι τοῖς σώμασι βουλόμενοι, μηδὲν τῶν στοιχείων ἀργὸν μηδὲ ζῷον ἄμοιρον εἶναι διὰ τέλους. ἐξαμαρτάνειν δὲ τὰς ψυχὰς οἱ μὲν αὐτεξουσίους οὔσας καὶ διὰ τὰς σφετέρας ἐπιθυμίας ἐπὶ τὸ πλημμελὲς τρεπομένας· τῶν ἡδέων γὰρ οὔσας ὀρεκτικὰς διὰ τὴν τοῦ * * κακὴν ἕξιν μηδὲν διωθεῖσθαι τὰς φαυλοτάτας τῶν ἀτοπωτάτων εἶναι νομιζομένων. οἱ δὲ καθ' εἱμαρμένην πάντα συμβαίνειν νομίσαντες καὶ τὴν ψυχὴν ἀπροαιρέτως τοῖς πλημμελήμασι περιπίπτειν ὑπολαμβάνουσι. διδόναι δὲ δίκην τὰς πονηροτέρας τῶν σωμάτων ἀπαλλαττομένας ὁ Πλάτων οἴεται καὶ τὰς ‖ ἄμεινον βεβιωκυίας εἰς θεὸν ἀναπέμπεσθαι καὶ τοῖς 256 ἄστροις ἐγκαταλέγεσθαι. Στωικοὶ δὲ τούτων οὐδὲν προσίενται, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀποχωρισθῶσι τῶν σωμάτων φασὶ τὰς ἀκρατεστέρας καὶ τῶν ἡδέων ἐπιθυμητικὰς [αὖθις ἠμφιεσμένας] τῶν διὰ τῶν σωμάτων ἡδονῶν προσγιγνομένων ἐγκαταδύεσθαι πάλιν τοῖς σώμασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ μηδέποτε

1 διάοχος c. III 4 ἕως ἂν ἡ: ante καὶ ταύτην sententia, qualis ἐὰν δὲ πάλιν εἰς πῦρ ἀναλυθῇ intercidit. Cetera scribenda uidentur καὶ τὴν ψυχὴν διαφθαρήσεσθαι. U. cf. Didym. ap. Euseb. P. E. XV p. 822b 5 διαφθαρῆναι. 6 αὐτοφυεῖς ἥκουσιν ἐγκρατεῖς: 7 ταύ τ super ύ scripto: τῷ: lacunam indicaui fort. τῷ ⟨σώματι⟩ intercidit 10 μηδ' ἕν: μηδ' ἔξω ὄν: c. U. 11 αὐτεξουσίας c. VII 13 τούτου κάτεξιν: c. U. Latet ni fallor τοῦ σώματος Cf. Areus Didymus ap. Stob. ecl. eth. 6 p. 50 Mein.

15 οἱ δὲ κατ' εἱμ.: c. I. 17 πονηροτάτας: 22 αὖθις ἠμφιεσμένας: glossema ad ἐγκαταδύεσθαι πάλιν adscriptum deleui. quae secuntur sententiae ita corruptae sunt, ut restituendi spem deposuerim.

παύεσθαι τούτοις περιπιπτούσας, ἕως ἂν παιδεύσεως τῆς προσηκούσης τύχωσι καὶ τῶν καλῶν εἰς γνῶσιν ἀφικόμεναι χρηστὸν ἕλωνται βίον. καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ σώματος καθ' αὑτὰς διαφανεῖς σπουδαίων δεομένων, ἰδέας μετελθούσας τὰς ἀγαθὰς καὶ μετὰ ταῦτα διὰ παντὸς οὔσας τὰς πάλιν οὕτω διακειμένας. εἶναι δὲ τὰ μέρη τῆς ψυχῆς Πλάτων μὲν νενόμικε λογικὸν θυμικὸν ἐπιθυμητικόν. Ἀριστοτέλης δὲ προσήγαγε καὶ τὸ φυσικόν τε καὶ τὸ ζωτικόν. Στωικοὶ δὲ τέσσαρα μέρη τῆς ψυχῆς εἶναί φασι λογικὸν αἰσθητικὸν φωνητικὸν σπερματικόν· τινὲς δὲ τὴν ψυχὴν ἁπλῆν καὶ ἀμερῆ τυγχάνειν εἰρήκασιν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο τὴν ψυχὴν ὑπολαμβάνουσιν ἢ φρόνησιν ὑπάρχειν, ἣν καὶ νοῦν καὶ νόη-
257 *σιν || προσειρήκασι. Μνήσαρχος δὲ τὴν Στωικῶν ὑπόληψιν ἐπικρίνων τὸ φωνητικὸν ⟨καὶ⟩ τὸ σπερματικὸν περιεῖλεν οἰηθεὶς τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως ταῦτα μετέχειν. μέρη δὲ τῆς ψυχῆς μὲν ᾠήθη τὸ λογικὸν καὶ τὸ αἰσθητικόν, ᾧ καὶ μᾶλλον ἄν τις συγχωρήσειεν εὐλόγως.*

1 *τούτου*: 3 *ἕλονται*: c. III 9 Uolgo octo partes Stoicis tribuuntur, quia *αἰσθητικὸν* in quinque sensus diuiditur cfr. Plut. Plac. ph. IV 4. 2. 10 *τινὲς — προσειρήκασιν* post extremam sententiam *Μνήσαρχος - εὐλόγως* secutum esse uidetur. 11 *εἰρήκασιν* difficiliori compendio scriptum om. I ideoque uolg. 13 *προσειρήκασι*: c. VII *Μενέμαχος*: Mnesarchi magister Panaetius similem statuerat sententiam cf. Nemes. d. nat. hom p. 212 Math.
τὴν] *τῶν*.

Index capitum e Plutarchi physicis opinionibus excerptorum.

Operarum nimis festinantium socordia meaque culpa factum est, ut haud pauca in his plagulis aut prauc descripta aut omissa sint, quae rogo ut beneuole corrigas.

p. 1, l. 10 scrib. proposuisset.
p. 5, 8 a. i. scr.: extremo uersu perperam *νοσεῖ* a. i. *νοσ.* recte etc.
p. 9, 11 scr.: [p. 32, 11 nostrae edit.] post *συμβέβηκεν* in gr. etc.
p. 14, 13 scr. p. 338 K.
p. 22, 6 scr.: [p. 28, 12], ibid. l. 11 scr.: [p. 39, 11].
p. 27 adn. l. 2 scr.: 8 *εἶναι;* l. 3: 10 *ἀποτραπων* — 11 *μετασχεῖν;* l. 10 *ἐπινενόηκεν.*
p. 29, 16 scr. *Σωκράτης.* ib. adn. l. 2 dele: Gal.; l. 7 scr. *διενήνοχε;* l. 11 scr. *διαβεβοημένος* et *διενηνοχώς.*
p. 30 adn. pro 6 *ἐπινένοηκε* scr. 7 *ἐπέσχηκε*] *ἐπινενόηκε.*
p. 31 adn. l. 6 scr.: cf. prol. p. 17 sq. ubi addas etc. l. 12 scr.: 16 de —; l. 13: 17 *γενικ.* — *τιν*; l. 15: 21 *ξε* —.
p. 34, 4 scr. *γινώσκομεν*; ib. adn. l. 4 scr. *διαπρόσοδον;* l. 8 scr.: 29 *τὴν;* l. 10 scr. 22 *σύμφωνον*: c. III *εἶναι πρὸς*: etc. In proxima linea delendum est 22
p. 35 adn. l. 1: 9 15°— uid. infr. p. 35, 8 ad nouissimam lineam p. 34 releganda sunt. ibid. l. 2 scrib. 3 *ταῖς νικήσεσιν*: c. VII. quae ante 4 ⟨*τὰ*⟩ etc. conlocanda sunt. Ibid. 5 corr. 12 *ἀποληφθέντα*: et paullo infra 19 *καταλέλοιπα*: etc.
p. 36, 12 scr. *γινώσκομεν;* l. 22 dele *ποιεῖν;* adn. l. 1 scr.: 1 *ἀποδείξει δὲ*: c. II 2 *ἀποδείκνυμεν;* l. 6: *φανῆναι*: 10 *καὶ.*
p. 37, 23 uerba *λέγει* ... *ἐσπουδασμένος* parentheseos signis (—) includenda erant. Ibid. adn. l. 1 scr.: 13 *ἐστι καὶ ἀντ.;* l. 2: 17 *ἐστὶν;* l. 3: 19 *σωμα* —; l. 4: 20 *τὸ τὸ μὲν;* l. 5: 21 ⟨*δ'*⟩ inserui *ἡμεῖς εὑρεῖσθαι*: 22 *ἀγαθῶν*: 25 *μόνην*: *τοῖς τρόπον εἶναι σπουδαίοις.*
p. 38 adn. l. 5 scr.: prol. p. 11 et 19; l. 11: *τοῦ ἡγουμένου* L Bar.; l. 14: 16 *ἐξ ἀν.* —; l 15: 17 ⟨*εἰ*⟩ — 18 ⟨*οὐκ* — *ἔστιν*⟩.
p. 39. 3 scr. *ζευγμένων τὸ*⟩, et in adn. ad l. 2 ⟨*ἐπεζευγμένων τὸ*⟩; ibid. adn. l. 4 sic scrib.: 4 *ἤτοι*] *εἰ τοίνυν* L. *ἡμέρα ἐστὶ ἢ νὺξ οὐκ ἐστι* L. *ἀλλὰ μὴν ἡμέρα οὐκ ἔστι νὺξ ἄρα ἐστί* L. 5 ⟨*ἐκ*⟩ add. VII *διεζευγμένος* L: c. VII 6 *τῶν* etc. Dele deinde 6 ante *τοῦ ἀντικειμένου.* Ib. l. 7 scr.: 7 ⟨*ἤτοι*⟩; l. 8: *ἀλλὰ* — *νὺξ*; l 14: 19 *τῶν τε*] *τε καὶ*:; ult. lin. *ἡμμένων.*
p. 40, 14 del. *δὲ καὶ*, quod interpolauit VII, ibid. 22 scr. *ἀλλ'* et 26 *διά.* Ib. adn. l. 1 scr.: *τού*; l. 4: 6 *παρά.*
p. 41 adn. l. 2 post 6 add. *κατά*] *καὶ τά*: c. U. Post 7 *τὸν ἁπάντων*: c. VII dele *πλάντων*: c. I. post *ἐπιχειρήκασι*: add.: c. VII *Πλάτων*] *πάντων*: c. I.
p. 42, 19 scr. *αὐξομένου*, in adn. dele quae ad 12 scripsi. Post 16 autem haec adde: — 25 cf. Sext. Emp. hypot. III 15. 16.
p. 43, 15 Ueri similiter coniecit U *ὕλην, ἔνιοι δέ*, idemque l. 18 *οὐδέτερον.* In adn. l. 1 adde post 3 *σύγκρισιν*]; l. 3 a. i. sic scr. *συμβέβη* [sic] *δὲ στοιχ*: 17 *στοιχεῖα εἰ μὲν*:

p. 44, 1 scr. *καθιστῆται*. 2 scr. *αὐξητικήν*, 3 scr. *προίη*, *μειωτικήν*, *μείζονος*, 4 *μεθαρμόζηται*, 8 *οὐδέν*, 13 *ἀντίρρησιν*, 24 ueri similius cum U corr. *σῶμα τὰ σώματα κινοῦν*. adn. l. 1: *μεθαρμόζεται*; l. 7: 25 *ταύτην*:

p. 45 adn. l. 1 scr.: 5 ante —; l. 4 dele: 5 *διαφθαρῆναι*; l. 5 scr.: 7 *ταὐτὰ*] *ταύ* (*τ* super *ύ* scripto):

p. 46, 6 fort. cum U scribendum *συνούσαις ταῖς πάλαι οὕτω διακειμέναις*. Ibid. l. 7 post *μὲν* adde *τρία*.
Ibid. in adn. l. 4 scr. *εὐλόγως* et *εἰρήκασιν*; ultimae lineae post *τῶν*: adde: 14 ⟨*καὶ*⟩ addidi *τὸ σωματικὸν*: c. VII 16 *ᾧ*] *ὤν*.

VITA HERMANNI DILESII.

Natus sum Biburci ad Rhenum a. d. XV cal. iun. a. CIↃIↃCCCIIL Ludouico et Emma parentibus quos superstites esse gaudeo. Fidei adscriptus sum euangelicae. Litterarum elementis doctus gymnasium Wisibadense adii quod tum Lex paulo post Schwartz moderabatur. Ubi cum egregia Bernhardtii professoris iustitutione antiquitatis litteras praecipuo amore amplecti coepissem, philologicis iam studiis operam daturus uere anni h. s. LXVII Berolinum petiui, ubi per annum commoratus scholis interfui Hauptii Huebneri Dietericii Roedigeri philologorum, Droyseni Erdmannsdoerfferi historicorum, Althausii Werderi philosophorum. Tum uero Bonnam philologica institutione celebratam me contuli, ibique per sexiens sex menses prodocentes audivi Bernaysium Buechelerum Hillerum Iahnium Usenerum philologos, Diltheium Kekuleum archaeologos, Nissenum Springerum historicos, I. Schmidtium glotticum, I. B. Meyerum philosophum, Birlingerum Simrockium Germanicos. Deinde Iahnii Usenerique beneficio factum est, ut regii philologorum seminarii sodalis essem per tria semestria, per unum senior. Praeterea beneuolentissime concesserunt, ut exercitationibus suis interessem, archaeologicis Dilthey Kekulé, Vasarianis Springer, Pindaricis Hiller, quorum uirorum optime de me meritorum memoria mihi numquam non erit gratissima. Uerum praecipuam gratiam praeter Iahnium, quem acerbissima nobis morte ereptum esse, dolor recens est, Hermanno Usenero me debere libenter profiteor, qui uir grauissimus mihi extitit studiorum auctor, consiliorum adiutor amicissimus.

SENTENTIAE CONTROUERSAE.

I Ciceronis dialogus Hortensius uno libro constitit.

II Ciceronis de legibus II 8, 20 sic scribendum est 'quoque *et* priuatim et publice *eodem ritu quaeque* fiant, discunto ignari a publicis sacerdotibus.'

III Repetitio uerborum ueteribus uitiosa non fuit.

IV Quinti Smyrnaei l. XI u. 66 sic emendandus est
ἀλλ' οὔ σφιν τότε πῆμα θαλάσσι' ἐπήρκεσεν ἔργα.

V Sorani medici liber *περὶ ἐτυμολογιῶν τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου*, cuius non pauca fragmenta extant in Orionis etymologici mediis capitibus, paene integer ex Meletii monachi libro *περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς* restitui potest.

VI Plutarcheorum librorum indicis, cuius falsum Lampriae nomen apud solum Suidam adparet, archetypus est codex Burbouicus, ex quo Veneti pars IV descripta est. Ipsius autem indicis origo e bibliothecae alicuius Byzantinae catalogo repetenda esse uidetur.

VII Manilius IV 690 sic scripsit
'Thessalia, Epirosque potens, uicinaque *Raetis* [cod. ripis]
Illyris et Threce martem sortita colonum.'

VIII Hippolyti refutationis omnium haeresium liber I maiori ex parte e Sotionis *διαδοχῶν* compendio compilatus est.

IX Aeschyli Agamemnonis uu. 958—974 sunt histrionis emblema.

X Stobaei eclogae poeticae e florilegio quodam petitae sunt, cuius uestigia iam anno CLXXXI p. Chr. adparent.

XI Photius integro Stobaei usus est exemplo.

XII In Maximi Iohannisque Damasceni profanis sententiis quaecunque melioris sunt notae, ex Stobaeo exscripta sunt.

XIII M. Opitii odae uicesimae [p. 48 Tittm.] initium sic restituendum est:

Geht, meine *Seufzer* hin,
Erweichet *deren* Sinn,
Die meinen Sinn mir plaget.